

MISCELLANEA

DARE DE SEAMĂ DESPRE ARHIVELE STATULUI

FĂCUTĂ CĂTRE CONSILIUL DE PERFECTIONARE

(1 IANUARIE — 31 DECEMBRIE 1940)

Prezentăm situația Arhivelor Statului dela 1 Ianuarie până la 31 Decembrie 1940.

Este anul marilor nenorociri care s'au abătut asupra țării noastre rând pe rând, tinzând toate la o ireparabilă prăbușire dacă nu am fi avut un conducător nou în stare să o oprească. În această situație instituția noastră a suferit și ea pagube însemnate în oameni și material. Astfel ne-a fost imposibil să evacuăm ceva din arhivele foarte importante dela Cernăuți și Chișinău pierdute ca urmare a ultimatului sovietic dela 28 Iunie 1940, concomitent cu șantajul celorlați vecini. Credem însă că materialul arhivistic nu e pierdut. În parte și personalul acestor arhive a rămas pe loc. Am evacuat în schimb toată arhiva din Cluj, orașul fiind cedat Ungurilor prin arbitajul dela Viena din 30 August 1940. Această situație mai bună a Arhivelor Transilvaniei se datorește în primul rând d-lui prof. D. Caracostea, ministrul Educației Naționale, care a sprijinit cu hotărîre stăruitoare noastre demersuri.

Vom munci înzecit spre a câștiga aceea ce am pierdut. Știm că vremurile se răzbună totdeauna.

*

Cu toate greutățile întâmpinate Arhivele Statului n'au încetat de a-și păzi și mări patrimoniul, rezervă inepuizabilă pentru aflarea și documentarea temeiului nostru istoric și național, care va rămâne neclintit în fața oricăror valuri, oricât de mari și de furioase ar fi ele. Deasemeni am mers mai departe cu organizarea lucrului interior, pe care îl voiu schița în aceste rânduri.

I. *Lucrări de arhivă.* La direcțiunea generală am continuat și anul acesta adunarea, clasarea și inventarierea materialului arhivistic. La *Secția istorică și a bunurilor publice*, pe lângă lucrările curente, s'a continuat facerea catalogului condicilor (165 volume) cu copii de pe scări și însemnări; s'a fișat și clasat depunerea Ministerului de Domenii (dosarele) și s'a alcătuit inventarul clișeeilor și al copiilor particulare. Translatorul a făcut fișe la 1073 documente slave din anii 1369—1600. La *Secția judecătorească*, pe lângă lucrările oficiale, s'au mai făcut 1600 mențiuni de stare civilă; s'a clasat starea civilă a județului Ilfov și a municipiului București, aceștia transcriindu-i-se și inventarul, și s'a selecționat arhiva Tribunalului Ilfov secția IV CC. și a judecătoriei sect. VI din București. La *Secția administrativă* s'au făcut lucrările curente și inventarele unor fonduri din depunerile vechi; s'au selecționat deasemeni arhivele Monitorului Oficial și a Gardienilor Publici.

Pentru arhivele regionale rapoartele respective arată pe larg tot ce s'a făcut. Dela Arhiva din Timișoara, după dispariția regretatului Ioachim Miloia, nu mai avem știri. Primăria municipiului nu mai răspunde la intervențiile noastre; se pare că și soarta fondului arhivistic este nesigură. Dela Cernăuți și Chișinău dăm rapoartele ultimelor zile de zbucium; dela Năsăud n'am mai putut afla nimic. Se pare că Ungurii vor să ducă tot materialul la Budapesta, ca urmare a vechiului lor principiu de centralizare și deci de împiedecare a informației românești.

Lipsa de personal face ca lucrările de specialitate să fie împlinite cu mare greutate. Suntem copleșiți totdeauna de lucrările de birou ale zilei. Iată situația din acest punct de vedere :

Nr.	Arhivele din :	Intrare	Esire	Certificate	Copii legalizate
1	București	2.531	1.497	62	2.003
2	Brașov	466	—	7	10
3	Cluj-Sibiu	356	200	1	—
4	Craiova	2.725	615	Impreună cu esirea	2.020
5	Chișinău	—	—	—	—
6	Cernăuți	—	—	—	—
7	Iași	471	491	27	146
8	Năsăud	—	—	—	—
9	Timișoara	—	—	—	—

Pe lângă aceasta se adaugă timpul pus la dispoziția cercetătorilor. Neavând inventare și opise trebuie să fie serviți direct de funcționarii care cunosc depozitele din practică. Iată statistic și această situație, cum rezultă din rapoartele primite :

Nr.	Arhivele din :	Nr. cercetărilor	A u f o l o s i t				
			Documen.	Condici	Dosare	Planuri	Volume
1	București :						
	a) <i>Bunuri Publice</i>	442	7.811	281	49	14	—
	b) <i>Judecătorești</i>	2.560	—	5.420	500	—	—
	c) <i>Administrative</i>	270	—	50	900	—	—
	d) <i>Biblioteca</i>	—	—	—	—	—	294
2	Brașov	22	—	—	—	—	—
3	Cluj-Sibiu	—	—	—	—	—	—
4	Craiova	—	—	—	—	—	—
5	Chișinău	—	—	—	—	—	—
6	Cernăuți	—	—	—	—	—	—
7	Iași	—	—	—	—	—	—
8	Năsăud	—	—	—	—	—	—
9	Timișoara	—	—	—	—	—	—

Este evident că trebuie neapărat să se alcătuiască fișele și cata-loagele publice, pentru ca orice cercetător să știe imediat ce anume poate afla în arhivele noastre. Până nu se va realiza acest postulat nu vom putea spune că avem arhive organizate.

II. *Creșterea colecțiilor.* Situația neprielnică din punct de vedere al localului ne-a împiedicat să luăm tot materialul arhivistic care ni se oferea sau care, neîngrijit, se distrugea pe la autorități sau partu-culari. Lipsa de personal și de fonduri pentru diurnă și transport dea-semeni ne-au făcut imposibile selecționările unor arhive importante și aducerea lor în grija noastră. Totuși, în limita spațiului făcut dispo-nibil prin operațiuni interioare, am putut să mai achiziționăm pentru *direcțiunea generală* următoarele fonduri :

1. copii de pe acte particulare	181
2. documente originale	73
3. clișee zincografice	121
4. manuscrise	19
5. registre	2
6. dosare	2
7. fotografii de documente	1
8. dosare de naturalizări	9062
9. legi originale	12
10. pergamente	2
11. acte dela Casa Regală	1
12. publicații diferite	2341

La *Arhivele din Brașov* : 1036 publicații.

La *Arhivele din Cluj-Sibiu* : 1) arhiva prefecturii județului Satu Mare ; 2) două peceti ale poliției din Salonta ; și 3) arhiva fostului con-tencios al Statului din Cluj.

La *Arhivele din Craiova* :

- Starea civilă dela 21 comune din județul Dolj (până la 1865) ;
- 1272 documente, donații diferite ;
- 635 planuri și hărții ;
- 13 manuscrise ;
- 520 publicații diferite ;
- 2029 numere de reviste și ziare oltene.

La *Arhivele din Iași* :

- Arhiva Tribunalului Iași, secția I (1905—1909) și III (1897 1910) ;
- Curtea cu Juri-Iași (1926—1930) ;
- Primăria Iași (1906—1909) ;
- Tribunalul Covurlui (1832—1900) ;
- Universitatea din Iași, fondul „Comitetul central de inspec-
țiune școlară” ;
- Cărți donate de d. Al. Băleanu (1779 vol.) și Gh. Ungureanu (79 vol.).

Achizițiile dela celelalte arhive săvârșite până la evacuare nu ne mai pot fi cunoscute.

III. *Publicații*. Am continuat publicațiile noastre și în anul acesta, tipărind ed. III din *Albumul de paleografie românească* de I. Bianu și N. Cartoian, prin îngrijirea d-lui N. Cartoian. La cererea noastră ediția a fost adausă cu planșe noi de pe scrisul de tipar vechi și de tranziție și de pe alte documente și prevăzută cu o introducere, care poate servi de călăuză la un eventual manual de paleografie română.

Deasemeni, pentru a arăta strădaniile din trecut cu privire la zidirea unui palat al Arhivelor Statului, subsemnatul a adunat și tipărit toate proiectele făcute în acest scop dela 1832 înainte, însoțindu-le cu o serie de documente oficiale. Broșura poartă titlul *Proiecte pentru palatul Arhivelor Statului* și a costat 20.000 lei. În acest preț nu intră clișeele zincografice, care ne-au fost făcute de Comisiunea Monumen-
telor Istorice după aprobarea regretatului ei președinte prof. N. Iorga. D. Ștefan Șoimescu, dela care am avut mult sprijin, plecând dela ad-
ministrația Casei Școalelor, nu a putut să ne mai dea suma promisă pentru tipar, cum anunțam în prefața lucrării; în schimb ne-a fost pusă la dispoziție de Ministerul Educației Naționale prin bunăvoința d-lui prof. Al. Marcu, atunci secretar general. Nădăjduiam ca prin această publicație să provocăm inițiativa și sprijinul necesar construirii, măcar acum după mai bine de o sută de ani de planuri nerealizate, unui local potrivit și demn de importanța națională a tezaurului nostru arhivistic. D. ministru D. Caracostea își însușise această inițiativă, acum din nou părăsită.

Am mai scos un nou volum din *Revista Arhivelor* (IV, 1) de 204 p., pe care l-am închinat memoriei lui D. Onciul, fost director ge-
neral al Arhivelor Statului. Costul tiparului se ridică la 80.000 lei, din care am achitat numai o parte; restul rămâne asupra mea până voi putea afla suma respectivă de achitare.

Alte publicații n'am mai putut face. Amintesc numai că subsemnatul ținând o conferință de popularizare a importanței arhivelor, la universitatea din Vălenii-de-Munte, am fost solicitat de d. Lungulescu să o dau spre publicare în revista *Conferența*, unde a și apărut.

IV. *Personal și salarizare.* Personalul bugetar al tuturor direcțiilor Arhivelor Statului a fost același ca în trecut : 42 arhiviști și 15 oameni de serviciu și paznici. Repetăm că este insuficient pentru obligațiile pe care trebuie să le îndeplinească. La alcătuirea noului buget situația materială a rămas deasemeni aceeași din anul trecut, cu toate că aveam nădejdea unei îmbunătățiri oarecare. Această nădejde ne-a fost sporită odată cu alcătuirea noului cod al funcționarilor publici. Prin el aveam convingerea că se vor pune în aplicare prevederile legii de organizare a Arhivelor Statului și că nu va mai fi motiv de nemulțumire în viitor, nemaî având efect legea de persecuție din 1934. Trebuie să se știe odată și în țara noastră, de către cei care dirijează, că serviciul de arhivă este strict științific și că trebuie apreciat ca atare.

Pentru alcătuirea acestui nou cod a fost instituită o comisie specială, care a lucrat în general fără nicio consultare a instituțiilor respective. Am putut totuși afla că Arhivele Statului nici nu formau vreo preocupare anume a acelei comisii. Din aceasta ar fi rezultat ca personalul lor să fie socotit întocmai ca arhivarii de registraturi. Atrăgând personal atenția regretatului ministru Petre Andrei, a intervenit imediat spre a nu se lua o astfel de incalificabilă măsură și s'a creat o grupă specială pentru arhivarii și paleografii dela Arhivele Statului, al cărei cuprins și sistem de salarizare mi-au rămas cu totul necunoscute. Pentru o judicioasă distincție între arhivarii și paleografii specialiști dela Arhivele Statului și arhivarii și registratorii dela arhivele de registraturi, am dori ca în viitor să se adopte pentru cei din urmă vechiul termen de arhiviști.

Aceasta era situația când, la 8 Iunie 1940, a apărut noul cod al funcționarilor publici. În el figura grupa A, 37, cu 4 grade compuse din 9 clase în modul următor :

A. — 37 : Arhivarii și paleografii dela Arhivele Statului :

Gradul :	Tipul de salariu	
	Nr.	Lei
Arhivar principal cl. I-a	20	15.000
„ „ cl. II-a	21	13.500
Arhivar cl. I-a	23	12.000
„ cl. II-a	26	9.500
Arhivar ajutor cl. I-a	28	8.500
„ „ cl. II-a	30	7.500
Paleograf cl. I-a	31	7.000
„ cl. II-a	33	6.000
„ cl. III-a	35	5.000

În această grupă trebuia să fie încadrat personalul specialist. Încadrarea personalului de conducere urma după grupa A, 15 a *funcționarilor administrativi*, bibliotecarii după grupa A, 31 a *bibliotecarilor universitari*, registratorii după grupa A, 38 a *arhivarilor și registratorilor*, iar personalul de serviciu după grupa D, 1 a *personalului de intendență și serviciu*. Și aici se uita că personalul registraturii noastre e tot specialist întrucât lucrează pe material istoric. Dar aceasta este noua situație legală care are meritul de a stabili cel puțin un principiu.

În adevăr, până acum regimul de salarizare a funcționarilor noștri urma două legi: una, cea de temei și organizare din 1925, și alta, cea cu modificările din 1932. Între ele, din punct de vedere al asimilării cu funcțiunile administrative, este o deosebire esențială după cum se poate constata din următorul tablou comparativ:

Nr.	Titlul funcției speciale	Echivalarea cu funcțiile administrative după legea din		Încadrarea legală după legea din	
		1925	1932	1925 Tip. Salar	1932 Tip. Salar
1	Director general.	Director g-ral cl. I.	<i>Nemodificat</i>	10 28.000	10 28.000
2	Subdirector g-ral	Subdir. g-ral cl. I.	<i>Nemodificat</i>	12 24.500	12 24.500
3	Director regional	Director cl. I . .	<i>Nemodificat</i>	15 21.000	15 21.000
4	Arhivar	Subdirector cl. I .	Șef serviciu de cl. I .	20 15.000	23 12.000
5	Translator pentru limbile slave .	Subdirector cl. I .	Șef de serviciu cl. I .	20 15.000	23 12.000
6	Ajut. arhivar cl. I	Șef de servciu cl. II	Șef de secție cl. II. .	24 11.000	27 9.000
7	Bibliotecar . . .	Șef de serviciu cl. II	Șef de secție cl. II. .	24 11.000	27 9.000
8	Ajut. arh. cl. II .	Șef serv. cl. III (II)	Șef secție cl. III (II).	24 11.000	27 9.000
9	Ajutor bibliot. .	Șef serv. cl. III (II)	Șef secție cl. III (II).	24 11.000	27 9.000
10	Paleograf	Șef bir. princip. cl. I (Șef secție cl. II) .	Șef de birou cl. I . .	27 9.000	29 8.000
11	Registrator. . .	Șef de birou cl. I .	Șef de birou cl. II . .	29 8.000	30 7.500
12	Ajut. registrator	Șef de birou cl. II .	Șef birou cl. III (II)	30 7.500	30 7.500

După cum se poate vedea legea din 1932 nu modifică primele trei titulaturi. După aceea însă, pentru unele titluri de funcțiuni, au intervenit între timp modificări de ierarhie în legea generală de organizare a ministerelor. Unele clase s'au desființat. Director general și subdirector general (post pe care Arhivele nu l-au avut niciodată) nu mai există în ministere dar se păstrează la casele autonome și la instituțiile centrale care au în subordine direcțiuni. Acesta e și cazul arhivelor dar prescripția legii nu a fost luată în considerație. De asemenea a fost înlăturată și clasa a treia a gradelor respective. În cazul acesta am socotit, la echivalarea de mai sus, clasa imediat superioară din ierarhia administrativă.

Prin noua legislație se crea personalului nostru o situație mai bună. Rămânea numai ca dreptul fiecăruia să fie respectat la viitoa-

rele încadrări. Înțelegeam prin aceasta ca fiecare din funcționarii noștri să primească gradul cel mai apropiat echivalării din legea noastră de organizare. În acest sens am făcut toate propunerile noastre, deseori repetate. Având în vedere caracterul distinct de specialitate al instituției noastre, cu direcție generală și direcții regionale, am fost în drept să cerem chiar păstrarea acestei ierarhii și în viitor, întemeindu-ne pe art. 53 din noul cod.

Încadrările s'au făcut târziu, în Octombrie, pe data de 1 August, și nu au corespuns întru nimic propunerilor noastre. E vorba numai de câteva sporuri de salariu neînsemnate, care nu corespund gradelor ierarhice legale. Lucrarea s'a făcut în minister fără a se ținea seama de propunerile noastre. În loc să se ia ca bază *gradul* fiecăruia s'a luat *salariul* înscris în buget. Acesta însă, mai ales la direcțiile regionale, cu toată stăruința mea din trecut, încă nu era salariul legal. În tabloul de mai jos notăm diferențele intervenite: (*Vezi tabelele dela pag. 342—343*).

Arhivele din Cernăuți au rămas cu aceeași indemnizație de 107.100 lei pentru 5 persoane, iar direcțiunea din Brașov este susținută tot numai de municipiu.

Comparând încadrările făcute cu drepturile personale pe care le avea fiecare, rezultă o diferență simțitoare în paguba celor mai mulți funcționari; la regionale paguba e mai accentuată. Avem însă nădejdea că acum, când se va face raționalizarea serviciilor de care se vorbește, să se îndrepte vechile neajunsuri.

Totalizând sumele cheltuite cu salariile funcționarilor pe anul întreg, anume pe 7 luni cu vechile prevederi bugetare și pe 5 luni cu cele sporite, inclusiv diurnele, avem această situație:

Arhivele din București	2.057.150 lei
„ „ Craiova.	384.450 „
„ „ Cluj-Sibiu	648.050 „
„ „ Chișinău (5 luni).	248.250 „
„ „ Cernăuți (5 luni).	44.625 „
„ „ Iași	531.450 „
„ „ Sighet-Maramureș	10.200 „
Traducerea documentelor grecești — București.	1.200 „
Refugiații din Chișinău (3 luni în plus).	42.450 „
Refugiații din Cernăuți (3 luni în plus)	9.300 „
Total anual	3.977.125 lei

Din această sumă se scade salariul neplătit pentru posturile vacante tot anul sau parțial:

Nr. crt.	Funcția cu vechimea în grad a deținătorului	Incadrarea la 1 August 1940	Grupa	Tip	Salariul		Spor
					Vechiu	Incadrat	
I. București							
1	Director general (1938) . .	Director cl. I	A, 15	15	19.350	21.000	1.650
2	I. Arhivar	Arhivar princip. cl. I	A, 37	20	13.250	15.000	1.750
3	II. Arhivar (1923)	Arhivar princip. cl. I	A, 37	20	13.250	15.000	1.750
4	III. Arhivar (1931)	Arhivar princip. cl. I	A, 37	20	13.250	15.000	1.750
5	Traslator pentru limbile slave (1937)	Arhivar cl. I	A, 37	23	9.850	12.000	2.150
6	Bibliotecar (1931)	Bibliotec. șef cl. I . .	A, 31	23	8.800	12.000	3.200
7	I. Ajutor arhivar cl. I (1928)	Arhivar cl. II	A, 37	26	8.800	9.500	700
8	II. Ajutor arhiv. cl. I (1929)	Arhivar cl. II	A, 37	26	8.800	9.500	700
9	I. Ajutor arhiv. cl. II. (1928)	Arhivar ajutor cl. II	A, 37	30	6.950	7.500	550
10	II. Ajut. arhiv. cl. II (1938)	Arhivar ajutor cl. II	A, 37	30	6.950	7.500	550
11	Bibliotecar ajutor (1937) .	Arhivar ajut. cl. II .	A, 37	30	6.950	7.500	550
12	I. Paleograf (1938)	Paleograf cl. I	A, 37	31	6.300	7.000	700
13	II. Paleograf (1938)	Paleograf cl. I	A, 37	31	6.300	7.000	700
14	Registrator (1938)	Registrator cl. II . .	A, 38	32	5.450	6.500	550
15	Registrator ajutor (1938) .	Registr. ajutor cl. II	A, 38	35	4.350	5.000	650
16	Impiegat (1938)	Paleograf cl. III . . .	A, 37	35	3.200	5.000	1.800
17	Portar	Portar cl. V.	D, 1	15	2.750	2.800	50
18	I. Paznic	Paznic cl. I	D, 1	11	3.850	4.000	150
19	II. Paznic.	Paznic cl. I	D, 1	11	3.850	4.000	150
20	I. Om de serviciu	Om de serviciu cl. V	D, 1	15	2.550	2.800	250
21	II. Om de serviciu.	Om de serviciu cl. V	D, 1	15	2.550	2.800	250
22	III. Om de serviciu	Om de serviciu cl. V	D, 1	15	2.550	2.800	250
23	IV. Om de serviciu	Om de serviciu cl. V	D, 1	15	2.550	2.800	250
Total lunar :					162450	184000	21.550
II. Craiova							
1	Director (1939)	Arhivar princip. cl. I	A, 37	20	8.900	13.800	4.900
2	Ajutor arhivar (1936) . . .	Ajutor arhivar cl. II	A, 37	30	5.500	6.900	1.400
3	Impiegat (1937)	Paleograf cl. III . . .	A, 37	35	3.150	4.600	1.450
4	Impiegat (1937)	Paleograf cl. III . . .	A, 37	35	3.150	4.600	1.450
5	Impiegat stagiar (vacant) .	[Paleograf cl. III] . .	A, 37	35	2.650	4.600	1.950
6	I. Om de serviciu	Om de serv. cl. VII . .	D, 1	17	2.000	2.050	50
7	II. Om de serviciu.	Om de serv. cl. VII . .	D, 1	17	2.000	2.050	50
Total lunar :					27.350	38.600	11.250

Nr. crt.	Funcția cu vechimea în grad a deținătorului	Incadrarea la 1 August 1940	Grupa	Tip	Salariul		Spor
					Vechiu	Incadrat	
III. Cluj-Sibiu							
1	Director (1922)	Arhivar princip. cl. I	A, 37	20	13.250	15.000	1.750
2	I. Arhivar (1939)	Arhivar cl. II	A, 37	26	7.600	9.500	1.900
3	II. Arhivar (<i>vacant</i>)	[Arhivar cl. II]. . . .	A, 37	26	7.600	9.500	1.900
4	Ajutor arhivar (1939) . . .	Ajutor arhivar cl. II	A, 37	30	6.000	7.500	1.500
5	Registrator ajutor (1939) .	Paleograf cl. III. . .	A, 37	35	4.000	5.000	1.000
6	Impiegat (1939)	Paleograf cl. III. . .	A, 37	35	2.950	5.000	2.050
7	Impiegat auxiliar (<i>vacant</i>) .	[Paleograf cl. III] . .	A, 37	35	2.650	5.000	2.350
8	I. Om de serviciu	Om de serv. cl. VI . .	D, 1	16	2.300	2.500	200
9	II. Om de serviciu.	Om de serv. cl. VI . .	D, 1	16	2.300	2.500	200
Total lunar :					48.650	61.500	12.850
IV. Iași							
1	Director (1934)	Arhivar princip. cl. I	A, 37	20	13.250	13.800	550
2	Arhivar (1934).	Arhivar cl. II	A, 37	26	7.600	8.750	1.150
3	Paleograf (1938)	Paleograf cl. II . . .	A, 37	33	5.000	5.500	500
4	Registrator (1938)	Paleograf cl. II . . .	A, 37	33	5.000	5.500	500
5	Registrator ajutor (1939) .	Paleograf cl. III. . .	A, 37	35	4.000	4.600	600
6	Impiegat (1939)	Paleograf cl. III. . .	A, 37	35	2.650	4.600	1.950
7	I. Om de serviciu	Om de serv. cl. VI . .	D, 1	16	2.300	2.300	—
8	II. Om de serviciu.	Om de serv. cl. VI . .	D, 1	16	2.300	2.300	—
Total lunar :					42.100	47.350	5.250
V. Chișinău							
1	Director (1918)	Arhivar princip. cl. I	A, 37	20	11.000	13.800	2.800
2	Arhivar (1935).	Arhivar cl. I	A, 37	23	9.050	11.050	2.000
3	Translator de limba rusă (1924)	Paleograf cl. I. . . .	A, 37	30	5.500	6.450	950
4	Conservator (1924).	Paleograf cl. II . . .	A, 37	33	4.500	5.500	1.000
5	Registrator (1925)	Paleograf cl. I. . . .	A, 37	30	5.800	6.450	650
6	Paleograf (1937)	Paleograf cl. III. . .	A, 37	35	4.000	4.600	600
7	Impiegat cl. II (1937) . . .	Paleograf cl. III. . .	A, 37	35	3.150	4.600	1.450
8	Impiegat (<i>vacant</i>)	[Paleograf cl. III] . .	A, 37	35	2.650	4.600	1.950
9	I Om de serviciu	Om de serv. cl. VII . .	D, 1	17	2.000	2.050	50
10	II. Om de serviciu.	Om de serv. cl. VII . .	D, 1	17	2.000	2.050	50
Total lunar :					49.650	61.150	11.500

București : arhivar principal cl. I, o lună	13.250 lei
Craiova : paleograf cl. III, tot anul	41.550 „
Cluj-Sibiu : arhivar cl. II, tot anul	100.700 „
paleograf cl. III, tot anul	43.500 „
Iași : arhivar principal cl. I, două luni	27.600 „
Chișinău : paleograf cl. III, cinci luni până la evacuare	13.250 „
Sighet-Maramureș : diurna, tot anul	10.200 „
Total. . .	250.050 lei

In rezumat avem : buget anual total	3.977.125 lei
din care se scade suma neachitată	250.050 „
rămâne suma netă plătită	3.727.075 lei

La aceasta se mai adaugă drepturile personale ale fiecăruia la chirie și ajutor familial, care sunt variabile, și se reține suma legală pentru personalul care primește locuința în natură.

Și în anul acesta au intervenit schimbări la personal. Direcțiile arhivelor din Chișinău și Cernăuți s'au desființat odată cu înstrăinarea provinciilor respective. Dela Chișinău s'au refugiat d. L. T. Boga și d-na Silvia Gheorghiu, iar dela Cernăuți d. T. Balan și d-na Lydia Jemna, care s'au repartizat la cea de a doua funcție ce aveau ori au rămas fără posturi. D-ra Agnes Cașevco dela Cernăuți a trecut în Germania. Toți ceilalți au rămas sub ocupația rusească. Personalul arhivelor din Cluj s'a refugiat în întregime cu arhiva la Sibiu.

Posturile vacante la Craiova, Cluj și Chișinău până la evacuare, nu s'au putut ocupa nici anul acesta datorită atât măsurilor financiare excepționale cât și împrejurărilor neprielnice. In postul de arhivar dela Cluj, până la 1 Sept., a fost detașată însă din învățământul secundar, d-na dr. Marina Vlasiu-Lupaș. Prin efectul decretului pentru înlăturarea cumulului în funcțiunile dela Ministerul Educației Naționale, au mai părăsit serviciul arhivelor și d-nii Al. Băleanu, directorul arhivelor din Iași și Mihai Popescu, arhivar în direcția generală, care au optat pentru alte posturi. Pe data de 1 Nov. d-ra Maria Dumitrescu, bibliotecara dela direcția generală, a fost deasemenea detașată direct de minister ca profesoară de bibliologie la Școala de Arhivistică.

V. *Material și întreținere.* Pentru acest capitol am avut prevedere bugetară 30.000 lei anual pentru direcția generală și câte 6.000 lei pentru direcțiile regionale. Din aceste sume s'a blocat dela început 10 %. Lumina, apa, salubritatea și curățirea coșurilor s'au plătit furnizorilor direct de minister. Deasemeni pentru încălzitul direcției generale ni s'au dat 14 vagoane de lemne, adăugându-se și tăiatul lor. Ne lipsesc referințele speciale dela direcțiile regionale, care lucrează direct cu contabilitatea generală a ministerului. Cheltuielile de mai sus se prezintă astfel :

Nr.	Arhivele	Material	Lumină	Salubritate	Coşuri	Tăiat lemne	Total
1	Bucureşti	27.050	61.502	40.612	5.940	7.245	142.349
2	Iaşi	5.400	—	—	—	—	5.400
3	Cluj-Sibiu	5.400	—	—	—	—	5.400
4	Craiova	5.400	—	—	—	—	5.400
5	Chişinău (6 luni) .	2.250	—	—	—	—	2.250
6	Cernăuţi (5 luni) .	2.250	—	—	—	—	2.250
	Total . .	47.750	61.502	40.612	5.940	7.245	163.049

Din fondurile astfel prevăzute nu am putut face lucrările plătite pentru îngrijirea materialului şi nici pentru clasarea lui. Mulţumită direcţiei contabilităţii ministerului, şi reamintesc numele d-lui August Ştefănescu, am putut totuşi să ne confecţionăm întrucâtva materialul necesar lucrărilor urgente de arhivă (cartoane cu faşii, scoarte de dosare, cămăşi de documente şi imprimate) încă în curs de livrare. Nu cunoaştem costul lor, care se ridică însă la mai multe sute de mii lei.

Din fondurile adunate de noi am putut confecţiona încă 132 m. l. rafturi metalice mobile în care am aşezat arhiva Senatului. Am făcut din nou două sobe de teracotă şi am reparat 13, lucrarea întreagă costând 39.650 lei; suma a fost plătită de minister în urma aprobării d-lui Traian Herseni, secretarul general de atunci. Am procurat cărţi necesare întrebuirii comune, în special colecţii de documente, dicţionare, cronici şi manuale de specialitate, care lipseau instituţiei noastre. Am legat câteva condici domneşti şi inventare, pe lângă Monitorul Oficial din anul 1939 şi cărţile din bibliotecă expuse mai mult distrugerii.

Tipăritul formularelor de inventare şi al fişelor pentru bibliotecă, materialul de luminat, prosoape pentru serviciu şi alte lucruri mărunte procurate peste ce puteam acoperi din fondul bugetar prevăzut, s'au făcut iarăşi din fondurile procurate de noi.

Nu erau destule nevoile arhivelor noastre pe care le învingeam cu mare greutate. A trebuit să mai vină şi cutremurul din 10 Nov. 1940, care să le mărească. Numai pentru asigurarea continuării serviciului prin refacerea acoperişului distrus şi punerea coşurilor în stare de funcţionare avem nevoie de sume mari. Ni s'au acordat de minister 650.000 lei; lucrările sunt în curs de executare.

Pentru evacuarea arhivelor din Cluj noi am cheltuit 18.000 lei, afară de sumele puse la dispoziţie de minister (aproape 80.000 lei) şi de cheltuielile de transport. Pentru localul închiriat la Sibiu ministerul plăteşte acum 250.000 lei anual.

VI. *Muzeul Arhivelor*. Nici în anul acesta n'a putut fi redeschis. Sala rămâne mai departe ocupată cu dosare şi registre, care nu mai au loc în depozite.

VII. *Școala de Arhivistică*. Aici s'a făcut un pas simțitor înainte. La 1 Aprilie 1940 bugetul total a fost de 733.200 lei, din care s'au plătit profesorii a cinci catedre cu salariul legal de 9.600 lei, șase cu diurna de 1.600 lei și postul de secretar cu 3500 lei lunar. Dela 1 August, prin încadrare, catedrele bugetare au fost plătite cu 12.000 lei lunar, iar secretarul, încadrat ca impigat cl. I, a primit 5000 lei; diurna a rămas aceeași. Deci a mai fost un spor de salariu total de 19.500 lei.

Biblioteca școalei a crescut cu 596 numere de inventar.

Prin Arhive am tipărit pentru elevi o nouă ediție a albumului e paleografie cirilică de care am mai vorbit, îngrijit de d. prof. N. Cartoian, însă din lipsa de mijloace n'am putut să dăm o nouă ediție a *Carnetului Studentului*, așa cum proiectasem. Intenționăm să scoatem totuși un buletin al școalei, cu studii de specialitate.

VIII. *Venituri și cheltuieli*. Datorită situației generale veniturile noastre au fost mult mai reduse acum.

Amintim și de data aceasta numele sprijinitorilor noștri: d. rezident regal G. Alexianu și d. secretar general al Ținutului Bucegi Iulian Peter ne-au dat 32.600 lei; regretatul ministru Petru Andrei ne-a dat 20.000 lei pentru tipărituri; d. M. Ralea ministrul Muncii, 10.000 lei; d. rezident regal Paul Goma, 10.000 lei; d. rezident regal Dinu Simian, 5.000 lei; d. ministru D. Caracostea, 5.000 lei. Au cumpărat publicațiile noastre de sume mai mari: d. Ștefan Șoimescu administratorul Casei Școalelor, de 12.000 lei; d. prof. N. Cartoian, 8.500 lei; d. prof. St. Ciobanu, 8.500 lei (cumpărând albume nentru seminariile de istoria literaturii române vechi dela Facultatea de litere din București); primăria municipiului Brașov, prin d. Const. Sassu, 2.500 lei; Ținutul Marea, 2.405 lei; d. Petru Voivozeanu din Roșiorii-de-Vede, 2.193 lei; primăria municipiului Arad, 2.060 lei. Librăriile din București au vândut publicații în valoare de 10.219 lei.

Iată cum se prezintă situația:

I. *Venituri*:

Disponibil din anul trecut	97.291 lei
Subvenția Ținutului Bucegi	32.600 „
„ Ministerului Educației Naționale	25.000 „
„ „ Muncii	10.000 „
„ Ținutului Dunărea	10.000 „
„ „ Olt	5.000 „
Din vânzarea Albumului paleografic	45.738 „
Diverse și vânzări de alte publicații	<u>52.863 „</u>
Total. . .	278.492 lei

II. *Cheltuieli* :

Rafturi metalice Fichet, 132 m. l.	82.986 lei
Cumpărare de cărți și publicații.	47.075 „
Legatul cărților, condicilor și inventarelor	23.650 „
Tiparul Albumului de paleografie Bianu-Cartojan	68.250 „
Tiparul Revistei Arhivelor IV, 1 (acont)	20.000 „
Tipărituri diverse (fișe, opise, formulare).	3.350 „
Cheltuieli diverse, reparații și material	13.935 „

Total. . . 259.246 lei

Deci : Incăsari : 278.492 lei

Cheltuieli : 259.246 „

19.246 lei în depozit.

Recapitulând toate cheltuelile făcute pentru Arhivele Statului, reese :

Salarii și indemnizații	3.727.075 lei
Cheltuielile Consiliului de perfecționare	259.246 „
Material și întreținere	163.049 „
Refacerea parțială a sobelor.	39.650 „
Tiparul lucrării <i>Proecte pentru palat</i>	20.000 „

Total. . . 4.209.020 lei

De adăugat :

valoarea lemnului de încălzit,
taxele comunale și impozitele,
chiria,
costul materialului de clasare,

căroră nu le cunoaștem cifra exactă întrucât nu ne-au ajuns încă la cunoștință actele justificative respective.

IX. *Desiderate*. In memoriile direcțiilor regionale se văd înscrise dorințele lor. Pentru totalitatea arhivelor avem de adăugat următoarele :

Ne dăm seama că e greu să ne gândim acum la toate nevoile noastre, care sunt prea numeroase. Trebuie totuși să nu încetăm de a le arăta.

Situația localului direcției generale este în curs de îmbunătățire prin reparații și consolidări. Avem însă mare lipsă de depozite, de rafturi și de material de clasare.

Trebuie să continuăm publicarea cataloagelor și a inventarelor și să organizăm arhivistic toate secțiile, așa cum am făcut pentru *secția istorică*.

Trebuie să îmbogățim colecțiile bibliotecii cu manuale, ediții de documente și reviste de informație.

Trebuie să ia ființă laboratorul arhivelor cu aparatele necesare atât pentru conservarea materialului supus distrugerii cât și pentru lucrul științific.

Trebue sporit numărul personalului la toate direcțiunile, în situația de azi fiind absolut insuficient și să se înființeze și alte direcții regionale pentru a împiedeca aglomerarea peste măsură a materialului arhivistic făcând astfel imposibilă clasarea și conservarea.

Trebue să se redeschidă Muzeul Arhivelor Statului.

Strigătul de alarmă cel mai insistent rămâne totuși problema localului la toate direcțiile.

Director general, **Aurelian Sacerdoțeanu**

A N E X E

I

REFERAT CĂTRE CONSILIUL DE PERFECTIONARE PENTRU ORGANIZAREA SECȚIEI ISTORICE ȘI A MANUSCRISELOR

Pentru organizarea arhivelor noastre, în afară de ceea ce am arătat D-voastre în Darea de seamă trecută și ceea ce am putut face după aceea, ca procurare de material și organizarea depozitelor, de data aceasta supun discuției următoarele două chestiuni.

I. Secția *Bunurilor Publice* are o subsecție zisă „istorică” în care se grupează cronologic o parte din documentele provenite în special de pe la mănăstiri. Pentru cercetările istorice generale această grupare a dat rezultate bune, punând ușor la dispoziție toate documentele unei perioade; însă pentru monografii și cercetarea bunurilor are desavantajul de a răspândi în diferite pachete materialul arhivistic referitor la un așezământ sau proprietate. Aceasta cu atât mai mult cu cât nu a fost un criteriu precis la alegerea lor. Din punct de vedere al organizării arhivistice adăugăm și faptul că nu se poate face fixarea definitivă a pachetelor datorită creșterilor probabile. De aici rezultă că nu se pot alcătui nici inventarele necesare, cu caracter definitiv.

Pentru a remedia aceste neajunsuri sunt de părere să se fixeze o dată anumită până la care vor fi trecute la această subsecție toate documentele secției Bunuri Publice existente azi în arhivă. Această dată poate fi anul 1600. Toate documentele până la acest an vor fi subîmpărțite în trei grupe: 1. Țara Românească, 2. Moldova, 3. Transilvania. Nu pot intra în această subsecție grupele: documente de familie, depuneri particulare, depuneri provizorii, fotografii de documente și copii depe documente particulare, care își păstrează individualitatea. Orice creșteri de acum înainte vor forma pachete suplimentare în continuare (creșterile). În schimb toate documentele dela 1601 înainte urmează și fie grupate exclusiv pe fondurile de proveniență (așezăminte și proprietăți oficiale, depuneri particulare definitive și provizorii, fotografii, copii, etc.).

Dacă luăm în considerație limba majorității actelor diplomatice, atunci data finală poate fi urcată la 1650 sau 1700. Cea dintâi dă subsecției o mai mare omogenitate.

2. Chestiunea a doua este aceea a bibliotecii, manuscriselor (condicilor), hărților, stampelor și stemei. Până acum manuscrisele sunt împărțite pe la diferite secții, fără inventare și indice de cuprins. Numai câteva sunt numerotate. Hărțile, stampele și stemele nu sunt clasificate.

Cred potrivit să se unifice toate acestea într-o singură secție, a IV-a, a imprimatelor și manuscriselor, iar condicile să capete o singură numerotație. Această numerotare se impune și pentru cele care au acum un număr deoarece condicile zise Brâncovenesti au fost legate în mai multe volume.

Hărțile, stampele și stemele să treacă la aceeași secție în subdiviziuni după cele trei mari regiuni istorice. Nu vor fi clasate aici planurile care au servit la hotărnicia întrucât sunt strâns legate cu dosarele respective de proprietate. Actele fundamentale, care necesită aceleași norme de inventariere și clasare ca hărțile și stampele, trebuie să se adauge tot acestei secții.

Sfârșim printr'un deziderat. La fiecare din aceste grupe sunt piese rare și artistic lucrate, de mare valoare. Punerea lor la dispoziția oricărui cercetător aduce ruinarea. Socotesc potrivit a le pune la adăpost creind grupa rezervelor în care vor intra toate piesele prea uzate sau de mare valoare prin cuprinsul lor ori prin ele înseși. Acestea vor fi puse numai la dispoziția cercetătorilor recunoscuți și în urma unei aprobări speciale.

Iată chestiunile pe care le supun discuției D-voastre. Dându-vă avizul, vom putea porni la lucru pentru ca în iarna aceasta să și realizăm hotărârea luată.

Director general, **A. Sacerdoțeanu**

24 Noembrie, 1940.

Aprobat de Consiliu în ședința dela 29 Nov. 1940, fixându-se ca dată finală 1600.

II.

RAPOARTELE SECȚIILOR DIN DIRECȚIA GENERALĂ A ARHIVELOR STATULUI DIN BUCUREȘTI

I. Raport asupra situației secției Bunurilor Publice în cursul anului 1940.

La ordinul de serviciu înregistrat la Nr. 1/1941, am onoare a comunica următoarele :

1. În anul 1940 s'au făcut răspunsuri la adresele ce privesc Secția Bunurilor Publice atât oficiale cât și particulare. Cu această ocazie s'au făcut cercetări în depozite și s'a expedit materialul cerut. Parte din acest material arhivistic a fost înapoiat în acest an, parte a rămas neînapoiat. Tot în cursul anului 1940 s'a făcut o nouă constatare și prețuire a întregii averi mobile și imobile a Arhivelor Statului întoc-

mindu-se inventar nou precum și inventare noi de cameră pentru întreaga instituție.

2. Ca lucrări speciale de Arhivă s'au executat în acest an următoarele :

a) Dela 1 Ianuarie până la 10 Aprilie toți funcționarii Secției au continuat lucrarea de descriere a condicilor de documente cărora li s'au făcut și copii după scări, însemnări, etc.

b) Dela 10 Aprilie până la 4 Iunie s'au așezat pe pachete și s'au trecut pe fișe provizorii dosarele de : Delimitări rurale — Hotărnicii și Consolidări petrolifere — depuse de Minist. Domeniilor în anul 1939.

c) Dela 4 Iunie până la 1 Septembrie s'a lucrat în depozitul de dosare unificându-se depunerile din diverse epoci ale diverselor fonduri. Cu această ocazie s'au ales dosarele Ministerului de Domenii spre a fi și ele unificate și au fost așezate în camera 21.

d) Dela 1 Septembrie până la 31 Decembrie s'a continuat a se trece pe fișe dosarele depuse de Minist. Domeniilor în anul 1939 și anume : Dosarele de Arendări și exploatare în regie, dosarele : Succesiunilor vacante și dosarele Consiliului Superior al Agriculturii.

3. În anul 1940 Secția Bunurilor Publice a primit următoarele piese ca material nou :

a) 73 documente și 1 fotografie de document — depuneri oficiale și care au fost inventariat în parte.

b) 6 condici — proiecte de legi diferite —,

4 manuscrise — 2 slavone, 1 de rețete, 1 de cântări ;

3 pomelnice,

1 condică de ctitori ai Mitropoliei, Episcopiilor și mănăstirilor din Țara-Românească ;

5 volume legate compuse din lucrări studentești rămase dela D. Onciul.

c) 2 Registre depunere oficială ;

d) 2 Dosare „ „

e) 2 Hărți „ „

f) 121 Clișee diferite „ „

g) 181 Copii după acte prezentate de particulari spre transcrieri și legalizare.

4. În ceiace privește selecționările de arhive în afara Instituției, această Secție n'a executat asemenea lucrări în cursul anului 1940. În schimb, după cum s'a arătat la punctul 2, s'a continuat în acest an clasarea și trecerea pe fișe a dosarelor primite dela Minist. Domeniilor în anul 1939.

5. Din cauza concentrărilor, care au durat aproape tot anul 1940, această Secție n'a lucrat decât cu 2 funcționari. Astfel în acest an nu s'au mai putut continua lucrările de inventariere a materialului arhivistic păstrat neinventariat până acum. Singurele inventare făcute sunt :

a) Inventarul clișeeilor.

b) „ „ copiilor particulare.

6. Cercetătorii au fost relativ puțini tot din cauza concentrărilor și vremurilor turburi.

Am avut : 442 cercetători, care au utilizat :

7811 documente ;

281 Condici de documente ;

49 dosare ;

14 planuri.

Fondurile cercetate sunt : *Mitropoliile* : Ungro-Vlahiei și Moldovei.

Episcopiile : Argeșului, Buzăului, Huși, Râmnic și Roman.

Mănăstirile : Adam, Agapia, Sf. Apostoli, Arnota, Aron-Vodă, Baia de aramă, Barnovski, Bistrița, Brâncoveni, Bucovăț, Căldărușani, Cozia, Florești, Găvanu, Glavaciog, Gura-Motrului, Hanu-Greci, Hurez, Sf. Ioan București și Focșani, Jitia, Jitianu, Mărgineni, Mihai-Vodă, Motru, Neamț, Negoești, Pasărea, Pângărați, Plumbuita, Polovragi, Precista, Radu-Vodă, Sărindar, Sf. Sava din Iași, Slobozia, Stavropoleos, Tismana, Valea, Văratec, Vieroșu și Znagov.

Schituri : Ciocanu, Golgota, Nămăești, Surpatele, Seaca.

Biserica : Udricani.

Catastife mănăstirești, copii particulare, documente de familie și dela grefe.

7. In ceiace privește lucrările ce urmează să se execute în anul 1941 propun să se urmeze astfel :

a) Să se continue trecerea pe fișe a restului dosarelor primite dela Ministerul Domeniilor.

b) Până când timpul va permite lucrul în depozitul de dosare să se facă inventare documentelor neinventariate și care sunt specificate în Repertoriul inventarelor ce se află în curs de întocmire.

c) Să se completeze conform noilor hotărâri grupa documentele Secției Istorice.

d) Să se întocmească un nou inventar complet dosarelor așezate în vara anului 1940 pe fonduri unificate.

e) Să se așeze în dulapuri și să se facă inventarul tuturor condicilor și manuscriselor.

Pentru materialul istoric trimis în trecut la Minist. Domeniilor să se intervie la Direcția Cadastrului și a Cărții Funduare spre a ni se înapoia documentele din mapele moșiilor Statului, documente trecute în inventarele Arhivelor Statului. Este apoi neapărată trebuință să se continue primirea dosarelor dela Minist. Domeniilor, lucrare începută în anul 1939 și să se ceară în special Arhiva Dobrogii. După lucrările de consolidare a localului Arhivelor să se ceară fondurile necesare pentru rafturi, fiindcă mare parte din dosare stau așezate jos pe mozaic și sunt inutilizabile fiind puse grămadă.

Cu deosebită stimă,

I. C. Dobrescu, arhivar principal cl. I

11 Ianuarie, 1941.

2. Raport asupra situației secției administrative în cursul anului 1940

Potrivit ordinului d-v de serviciu Nr. 1/1941, am onoarea a vă aduce la cunoștință situația Secției Administrative în cursul anului 1940.

În bună parte a anului, Secția Administrativă a fost descompletată, prin concentrarea sau mobilizarea unei mari părți din personal, și așa destul de redus. Totuși, lucrările curente n'au avut de suferit în nici un fel.

În primul rând au fost satisfăcute cererile particulare și ale autorităților : eliberarea (colaționarea) copiilor de acte, cercetări de dosare și eliberarea certificatelor cu rezultatele acestor cercetări, trimiteri de dosare la autorități, reprimirea și aranjarea lor din nou în depozite.

S'a lucrat apoi la descrierea condicilor de documente.

S'a început descrierea inventarelor existente și lista fondurilor arhivistice din secție.

Pe temeiul ordinului de serviciu Nr. 2495/1940, s'au predat condicile domnești către Secția Bunurilor Publice, în primirea d-lui I. C. Dobrescu.

Colecțiile Secției Administrative s'au îmbogățit cu :

1. Un pergament cu Evanghelia Paștelor 1940 (adresa Nr. 21831/8. V. 1940, a Min. Cultelor și Artelor, Direcția Contabilității, înreg. Nr. 844/9. V. 1940 ; pergamentul este inventariat subt Nr. 121 la partida : *Acte comemorative și de fundație*).

2. Actul de botez al vapoarelor S. M. R. s/s Ardeal, Alba Iulia, Peleş, Suceava (adresa Nr. 12.983/10. IX. 1940 a Min. Aerului și Marinei, Serviciul Maritim Român (S. M. R.), înreg. Nr. 1828/11. IX 1940 ; documentul este inventariat subt. Nr. 123 la partida : *Acte comemorative și de fundație*).

3. 12 (douăsprezece, legi votate de Adunarea Deputaților și Senat în sesiunea 1939 și 1940 (adresele Nr. 1271 și 1272/27. VI. 1940 ale Adunării Deputaților, Secretariatul General, înreg. respectiv la Nr. 1191 și 1190/1940 ; legile sunt inventariate la partida *Legi*, depunerea XLVII și XLVIII).

4. Un document pentru Arhiva Casei Regale (adresa Nr. 9/14 Septembrie 1940 a Președinției Consiliului de Miniștri, înreg. la Nr. 1844/16 Septembrie 1940 ; actul este înregistrat subt Nr. 33 la partida : *Actele Casei Domnitoare*).

Selecționări și depuneri de arhive :

S'au făcut intervențiile și formele pentru primirea și depozitarea a 5464 dosare de naturalizări dela Președinția Consiliului de Miniștri. În cele din urmă, aceste dosare au fost repartizate la Secția Judecătorească (adresa Nr. 354/9 Aprilie 1940).

Se selecționează dosarele din anii 1927—1934 ale Monitorului Oficial și Imprimeriilor Statului, Direcția Generală. Pentru dosarele

clasate ca maculatură s'a dat autorizația de vânzare, iar dosarele reținute au rămas mai departe în păstrarea instituției (adresa Monitorului Oficial Nr. 4822/23.I.1940, înreg. Nr. 137/25.I.1940, precum și adresa Nr. 105/27.I.1940, împreună cu referatul înreg. nr. 183/31.I. 1940, ale Arhivelor Statului).

S'a clasat ca maculatură arhiva specificată în adresa Nr. 62.458/16 Sept. 1940, înreg. Nr. 1856/17 Sept. 1940, a Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale, Direcția Personalului (v. și adresa Nr. 1295/3 Octombrie 1940 a Arhivelor Statului).

S'au cercetat dosarele din arhiva Grupului Gardienilor Publici din București, și s'a cerut întocmirea unui inventar, pe temeiul căruia să se procedeze la selecționare (adresa Grup. Gard. Publici Nr. 9804/24 Sept. 1940, înreg. Nr. 1926/25 Sept. 1940).

Din lipsa personalului, mobilizat, nu se pot selecționa arhivele mai multor instituții, astfel :

a) Serviciul Măsuri și Greutăți din Durostor (adresa Nr. 321/2 Iulie 1940, înreg. Nr. 1255/6 Iulie 1940).

b) Serviciul Măsuri și Greutăți Vlașca (adresa Nr. 449/15 Iulie 1940, înreg. Nr. 1350/17 Iulie 1940).

c) Serviciul Măsuri și Greutăți Brăila (adresa Nr. 1100/17 August 1940, înreg. Nr. 1692/21 August 1940).

d) Serviciul Măsuri și Greutăți Câmpulung (adresa Nr. 20856/26 Sept. 1940, înreg. Nr. 1936/26 Sept. 1940, precum și adresa Nr. 1286/30 Sept. 1940 a Arhivelor Statului).

Din motive independente de Direcțiunea Generală a Arhivelor Statului, nu s'au selecționat mai multe arhive, precum :

a) Ministerul Cultelor și Artelor, Direcția Contabilității.

b) C. F. P. Ploești-Văleni.

c) Prefectura Jud. Prahova.

d) Primăria Zimnicea.

e) Primăria Roșiorii de Vede.

Lucrări de inventariere și inventare noi :

S'au inventariat din nou tabelele și planurile de împroprietărire ale județului Ilfov, din anii 1864 și 1879.

S'au revizuit, făcut pachete și așezat în rafturi dosarele Senatului (1012 pachete, cuprinzând 13.118 dosare și registre).

S'a isprăvit inventarierea unui rest de dosare ale Ministerului Justiției (partea administrativă).

S'a inventariat o parte din dosarele Președinției Consiliului de Miniștri.

S'a inventariat o parte din dosarele Direcțiunii Generale a Statisticii.

S'au inventariat complet depunerile :

a) Cercul de Recrutare Olt

b) „ „ „ R.-Sărat

c) „ „ „ Buzău

d) Regimentul 1 Vânători din T.-Severin

e) Legile originale ale Ministerului Justiției 1859—1915.

f) Obșteasca Adunare a Țării Românești.

Cercetări și fonduri cercetate :

Prin însăși natura lor, fondurile de dosare ale Secției Administrative sunt foarte căutate, căci cuprind mare parte din istoria culturală și administrativă a veacului al XIX-lea. Personalul secției orientează pe cercetători în materialul secției, le pune la dispoziție dosare și condici, și înregistrează operațiile de scoatere și repunere a dosarelor în depozite. În cursul unui întreg an, în care foarte multă lume a fost concentrată și îndepărtată și din alte pricini dela preocupările științifice, Secția Administrativă a fost cercetată de 270 cercetători, cari au folosit 900 dosare și 50 condici. Fondurile cercetate, notate în ordinea frecvenței lor, sunt acestea :

a) Ministerul Instrucțiunii și Cultelor din Țara Românească și Moldova.

b) Vechiul Secretariat al Statului, Administrative.

c) Obșteștile Catagrafii ale Țării Românești.

d) Ministerul de Interne — Administrative și Comunale.

e) Condiciile domnești.

f) Consiliul Miniștrilor.

g) Direcțiunea Generală a Statisticii.

h) Ostășești — Marele Stat Major, etc.

i) Tabelele și planurile de improprietărire din 1864 ale județului Ilfov.

j) Administrative Noi.

k) Administrative Vechi.

l) Acte comemorative și de fundație.

m) Teatrul Național.

n) Ministerul Finanțelor.

Desiderate.

Secția Administrativă are mii de dosare care zac direct pe podele, în depozite, inventariate și neinventariate. Cităm, în ordinea importanței și frecvenței cercetării lor numai aceste trei depuneri. :

Președinția Consiliului de Miniștri.

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii.

Primăria Municipiului București.

Dosarele Ministerului Cultelor și Instrucțiunii stau parte în rafturi, parte pe podele. Cele din rafturi sunt pe trei rânduri, pachetele sunt enorm de mari și legate cu sfoară. Pentru aranjarea lor, trebuiesc verificate unul câte unul, după inventar, cusute coperte și întocmite pachete noi. Dar această aranjare va fi incompletă, atâta timp cât nu vor putea fi puse în rafturi, unde să li se asigure astfel buna conservare și lesnicioasa regăsire la căutare.

În afară de aceste depuneri menționate, mai sunt altele care stau pe podele — supuse distrugerii prin umezeală sau altfel ; precum sunt depuneri așezate pe scânduri — provizoriu — dar un provizoriu care a rămas.

Secția Administrativă are deci nevoie *urgentă* de mari cantități de rafturi, de orice fel (lemn sau fier), așa ca, toate dosarele care astăzi zac pe podele, să poată fi aranjate, evitându-se, astfel, distrugerea sau rătăcirea lor.

Pe de altă parte, depozitele Secției Administrative trebuiesc în întregime destinate acestei secții. Sistematizându-se astfel depozitele, cercetarea și întreținerea lor va fi ușurată.

Ca o consecință urmează revizuirea depozitelor, căci, din motive diferite, multe dosare au fost aranjate greșit, iar altele lipsesc.

Primiți, vă rog, Domnule Director încredințarea sentimentelor mele deosebite.

Emil Vărtosu

arhivar principal cl. I

3. Raport asupra situației secției Judecătorești în anul 1940

Secția judecătorească, în cursul anului 1940, a fost condusă de d-l M. Popescu, ajutat fiind de subsemnatul, de d-l I. Șucu și d-na Florica Em. Condurachi.

Activitatea acestei secției în cursul anului încheiat, constă în următoarele :

Lucrări oficiale :

În această secție, în cursul anului trecut, s'au liberat 2003 copii de acte, dintre care 94 după acte cirilice, prezintate de părți, iar 1909 copii după acte din depozit.

Totodată s'au liberat și 49 certificate diferite. S'au făcut deasemenea 1600 mențiuni în registrul de stare civilă, ale comunelor din Jud. Ilfov și ale Municipiului București.

Lucrări speciale.

S'au aranjat în rafturile noi, registrele de stare civilă ale județului Ilfov, ale Municipiului București, și cele consulare, în număr de 23.947, și s'au cusut coperte la o parte din dosarele de căsătorii.

Creșterea colecțiilor.

Colecțiile acestei secții s'au îmbogățit cu 2461 dosare de naturalizări, pe anii 1868—1910 și 1137 dosare de schimbări de nume, pe anii 1895—1910, depuse de Ministerul Justiției cu adr. Nr. 169.903 din 11 Dec. 1940.

Seleționări de arhive.

Delegatul nostru a seleționat la Tribunalul Ilfov, arhiva secției a IV C.C., materialul seleționat însă, rămânând în păstrarea numitei secții, până se va găsi modalitatea de depozitare la Arhivele Statului.

S'a mai selecționat și o parte din arhiva judecătoreiei Ocolului VI din București, selecționare însă neterminată.

Inventare noi.

Intrucât personalul a fost redus, din cauza concentrărilor, nu s'a putut lucra la inventarii de material; s'a început numai transcrierea inventarului condicilor de stare civilă ale Municipiului București.

Inventarele judecătoreștilor vechi (3 vol.) și ale Inaltei Curți, s'au legat după modelul-tip, hotărât.

Cercetători și fonduri cercetate.

Au cercetat în această secție 2560 de persoane, un număr de 560 dosare și 5420 condici dela Judecătorești vechi și noi.

Desiderate.

Intre desideratele ce formulăm, în primul rând reclamăm lipsa de spațiu. În unele rafturi, materialul este pus pe două și trei rânduri, încât este foarte greu de umblat la ele. Mare parte din material este masat în anumite locuri din depozite, încât suntem puși în imposibilitate de a servi cercetătorii ce ni-l solicită.

Uneori am fost nevoiți, din cauza lipsei de spațiu și rafturi, să scoatem din rafturi material deja aranjat, spre a pune în locu-i altul nou, ce ni se cere mai des pentru cercetări.

La instanțele judecătorești se află material ce ar trebui preluat, — întrucât știu că la acele instanțe, materialul, rău păstrat se distruge cu cât timpul trece, — dar din cauza spațiului redus, suntem nevoiți să amânăm primirile de pe un an pe altul.

Unele Tribunale ca Argeș, Ialomița, Muscel, Prahova, Teleorman și Vlașca, au material încă dela 1832, nedepus, iar Tribunalul Olt, după afirmația delegatului nostru, a vândut tot materialul arhivistic dintre anii 1832—1885, pe motiv că nu mai avea loc unde să-l păstreze. La Tribunalul R.-Sărat a putrezit toată arhiva veche din pricina pivnițelor umede, unde era păstrat.

În această secție se găsește material ce trebuie inventariat. Astfel sunt următoarele loturi de condici: Logofeția principilor străine (1812—1931), Veliții boeri (1813—1829), Logofeția Țării de Sus (1810—1831), Logofeția Țării de Jos (1824—1831), Divanul judecătoresc (1828—1830), Departamentul de șapte (1813—1831), condici de mezaturi (1840—1861), licitații (1854—1859) și legalizări de zapise (1838—1846), dosarele secției de notariat (1832—1885), ale secției I (1831—1885), a Tribunalului Ilfov cum și condicile și dosarele Tribunalului Brăila (1832—1899).

Deasemenea parte din material (Ministerul Justiției, dosare civile, penale și extrajudiciare pe anii 1831—1859, Curtea de Casație Secția. I și II, Curțile de Apel București, secț. I, II și III, cum și celelalte secții de Tribunal) au inventare numerice ce nu pot folosi îndeajuns

la cercetări. Toate dosarele de naturalizări, în număr de 12.720 și cele de căsătorie în număr de 20.530, au nevoie a fi cusute cu coperte noi și aranjate în rafturi, deoarece în aceste dosare se găsesc acte ce se pot pierde în timp ce se scot pentru cercetări.

Pentru efectuarea lucrărilor de arhivă, personalul acestei secții este insuficient ; dealtfel actualmente această secție este servită numai de doi funcționari.

Astfel din lipsa de spațiu și de mijloace de transport, suntem puși în situația de a pierde o mare parte din materialul arhivistic, iar din cauza lipsei de personal, mare parte din materialul aflat în arhivă, nu poate fi cercetat decât cu foarte mare greutate, nefiind inventariat și așezat în rafturi.

M. G. Regleanu

4. Raport asupra situației Bibliotecii în anul 1940

Ca urmare la ordinul D-voastre de serviciu din 2 Ianuarie 1941, am onoarea a vă înainta următorul raport, privind situația bibliotecii Direcțiunii generale a Arhivelor Statului, dela 1 Ianuarie 1940 la 31 Decemvrie 1940 :

Colecțiile bibliotecii au sporit cu 2341 publicații, în care număr sunt cuprinse și 89 dublete.

Din aceste publicații, 1176 (dintre care 19 dublete) au fost primite în baza legii depositului legal ; 909 (65 dublete), au fost dăruite ; 199 primite în schimbul altor publicații ; 49 au fost cumpărate ; iar 8 (5 dublete), fiind editate de Arhivele Statului, au fost socotite ca publicație proprie.

După natura lor, toate publicațiile primite au fost împărțite în feluritele fonduri ale bibliotecii și anume : 732 au intrat în fondul de cărți (volume și broșuri) ; 894 la periodice ; 517 la foi volante.

Alătur și situația fiecărui fond în parte, atât din punct de vedere al creșterii cât și al originii.

I. Volume și broșuri.

Creștere : 707 (25 dublete).

Origina : Deposit legal : 267 (6 dublete).

Dăruite : 396 (14 dublete).

Cumpărate : 23.

Schimb. : 18.

Publicații proprii : 8 (5 dublete).

II. Periodice.

Creștere : 844 (50 dublete).

Origina : Depozit legal : 183.

Dăruite : 449 (50 dublete).

Cumpărate : 25.

Schimb. : 187.

III. *Foi volante.*

Creștere : 701 (14 dublete).

Origina : Depozit legal : 701 (14 dublete).

pt. Bibliotecară, **A. Comănescu**

28 Februarie, 1941.

5. *Raport asupra situației Registraturii în anul 1940*

La ordinul D-voastre înregistrat sub Nr. 1/941, am onoare a vă prezenta în cele ce urmează, Darea de seamă asupra lucrărilor efectuate la registratură, în cursul anului 1940 :

Hârtii intrate : 2531, în care se cuprind : cereri pentru liberări de copii, ordine și circulări ministeriale, adrese dela Direcțiunile regionale, cereri de motivare de absențe, etc.

Hârtii ieșite : 1497, care se referă la corespondența cu Ministerele, cu Direcțiunile regionale, cu diferite instituții pentru selecționări de arhive, ordine de serviciu, delegații pentru selecționări de arhive, expediții de cărți, etc.

În anul 1940 au fost liberate 2003 copii legalizate și 62 de certificate privitoare la anii de serviciu sau de constatare că anume acte cerute nu au fost depuse în depozitele noastre.

Deziderat : Rog. onor. Direcțiunea Generală să pună în vedere D-lor Șefi de Secții ca atunci când au terminat cu hârtiile lucrate, să mi le prezinte, spre a fi puse la timp, la dosarul respectiv.

Primiți, vă rog, Domnule Director General, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

I. Gh. Fănuică, registrator

1. Pe marginea raportului directorul a făcut întrebarea : „câte intrări la starea civilă s'au înregistrat în cursul anului?” la care s'a răspuns :

„În cursul anului 1940, au fost înregistrate 2.587 adrese, pentru a se face în registrele de stare civilă cuvenitele mențiuni de : căsătorii, desfaceri de căsătorii, decese, schimbări de nume și de religie“.

III.

RAPORT DESPRE ACTIVITATEA DIRECȚIUNEI REGIONALE A ARHIVELOR STATULUI DIN BRAȘOV PE ANUL 1940

Nr. 1/1941.

La ordinul D-voastră Nr. 4 din 2 Ianuarie 1941, avem onoare a vă înainta următorul raport despre activitatea Direcțiunei Regionale a Arhivelor Statului din Brașov pe anul 1940.

În cursul anului expirat activitatea desfășurată s'a resimțit din cauza evenimentelor, îndeosebi la personal. Personalul acestei arhive se compune din 2 funcționari cu pregătire de specialitate, 2 funcționari

de birou puși la dispoziție de Municipiu și 2 oameni de serviciu. Dintre aceștia un funcționar, care era însărcinat cu catalogarea cărților, a fost concentrat din luna Martie până în luna Iulie, iar dela 2 Septembrie a fost detașat la alt serviciu. Alt funcționar, registratorul-dactilograf, a fost concentrat dela 1 Februarie la 15 Martie, iar un om de serviciu e concentrat dela 1 Februarie până în prezent. Directorul acestei arhive a fost detașat în Ministerul Educațiunii Naționale dela 1 August până la 16 Septembrie. Dintre funcționarii refugiați au fost detașați doi la această arhivă dintre care unul cu pregătire universitară, însă numai pe scurt timp. Unul, care s'a prezentat la data de 22 Octombrie la serviciu, a fost detașat la 15 Noembrie la biroul refugiaților, unde mai funcționează și astăzi, iar celălalt, prezentat la serviciu în 15 August, se găsește în concediu medical dela 15 Noembrie, așa încât, de fapt, n'au făcut serviciu continuativ, în decursul anului expirat, decât 3 funcționari și 1 om de serviciu. Completarea numărului funcționarilor, cel puțin cu un arhivar, având pregătire specială, este absolut necesară pentru a se putea începe preluarea arhivelor dela celelalte autorități, cu atât mai mult, cu cât raza circumscripției acestei direcțiuni a fost extinsă, după cum era natural, la cele patru județe care își au centrul natural în Brașov.

Această Direcțiunea regională este întreținută din bugetul Municipiului, așa încât n'are decât sume extrem de mici, ca venituri proprii, rezultate din taxele cercetătorilor. În cursul anului expirat, aceste venituri, în care e cuprinsă și suma de Lei 1534 raportată din anul 1939, s'au ridicat la suma de Lei 1904, la care se mai adaugă ajutorul de Lei 20.000 primit din partea Ministerului Educațiunii Naționale, în total deci Lei 21.904 venituri din care s'au cheltuit pentru achiziționarea de cărți suma de Lei 20.957, restul sumei fiind angajată prin comenzi de acelaș fel. În afară de aceasta, din fondurile Municipiului s'au mai achitat pentru achiziționarea de cărți și abonare de reviste suma de Lei 25.210, pentru achiziționarea și instalarea unui aparat de reproducere „Multifoc” Lei 106.750.

Ca lucrări oficiale de birou, în afară de chestiunile rezolvate pentru Municipiu, prin registratură Municipiului, în număr de 358, s'au înregistrat și rezolvat prin registratură proprie a acestei Direcțiuni Regionale, 75 acte diverse și 33 ale Direcțiunii M. O.N.T. provenite dela Ministerul Educațiunii Naționale, în total 108. S'au eliberat 10 copii legalizate, dintre care 3 traducei din limba germană.

S'a terminat instalarea rafturilor metalice în 2 săli noi și mari de depozite, a căror amenajare a fost începută în anul 1939, deasemenea și atelierul fotografic cu o cameră obscură, în care s'a instalat aparatul de reproducere menționat.

Pentru întocmirea indicelui cronologic al documentelor aflătoare în arhivele din țară, s'a continuat, în conformitate cu instrucțiunile și formularul model primit, să se prelucreze, făcându-se regestele corespunzătoare cu indicarea datei, locului, emitentului, numele documentului, destinatarului, cuprinsului, a semnelor de validare și a de-

Documente în limba slavă.

Din epoca lui	Basarab cel Tânăr	(1474—1488)	s'au lucrat	24	doc. slav.
„ „ „	Mircea Pretendentul	(1481)	„ „	1	„ „
„ „ „	Vlad Călugărul	(1481—1496)	„ „	31	„ „
„ „ „	Radu cel Mare	(1496—1508)	„ „	28	„ „
				<u>84</u>	

Documente în limba latină.

Din epoca lui	Vladislav (Vlaicu)	(1318)	s'a	lucrat	1	doc. lat.
„ „ „	Mircea cel Bătrân	(1413)	„	„	1	„ „
„ „ „	Dan II	(1424)	„	„	1	„ „
„ „ „	Alexandru Aldea	(1431)	„	„	1	„ „
„ „ „	Vlad Dracul	(1436—1444)	s'au	„	3	„ „
„ „ „	Vladislav II Vladis-					
	lav Dan	(1448—1453)	„	„	2	„ „
„ „ „	Vlad Tepeș	(1456—1480)	„	„	7	„ „
„ „ „	Dan Pretendentul	(1459—1460)	„	„	2	„ „
„ „ „	Radul cel Frumos	(1470—1472)	„	„	2	„ „
„ „ „	Basarab cel Bătrân	(1460—1479)	„	„	9	„ „
„ „ „	Basarab cel Tânăr	(1478—1481)	„	„	5	„ „
„ „ „	Vlad Călugărul	(1493—1495)	„	„	4	„ „
					<u>38</u>	

s'a	lucrat	1	doc. lat.
s'au	,,	<u>42</u>	,, slav.
		43	
		165	Total

Dela Domnitorii Țării Românești	137 doc. slav.
Dela Domnitorii Țării Românești	18 „ lat.
Dela boeri, mitropoliți și județi din Țara Românească	47 „ slav.
Catastih de scule și altele	3 „ „

<https://biblioteca-digitala.ro> / <http://arhivelenationale.ro>

Din epoca lui	Radu cel Mare	(1496—1508)	s'au lucrat	8 doc.slav.
„ „ „	Mircea Vv. fiul și aso-			
	ciatul lui Mihnea	(1508—1513)	„ „	4 „ slav.
„ „ „	Vlad Vodă cel Tânăr			
	(Vlăduț)	(1510—1512)	„ „	3 „ „
„ „ „	Neagoe Basarab	(1512—1521)	s'au lucrat	36 doc. slav
„ „ „	Vladislav Vcdă	(1523—1525)	„ „	6 „ „
„ „ „	Radul dela Afumați	(1521—1529)	„ „	15 „ „
„ „ „	Vlad V Inecatul	(1530—1532)	„ „	7 „ „
„ „ „	Vlad VI Vintilă	(1532—1535)	„ „	6 „ „
„ „ „	Radul Paisie	(1535—1545)	„ „	24 „ „
„ „ „	Mircea Ciobanul	(1545—1553)	„ „	8 „ „

117

S'au lucrat toate scrisorile provenite dela boeri, mitropoliți și județi ai Țării Românești din sec. XVI în număr de : 47 doc. slav.

164 Total

Concomitent s'a întocmit o evidență cronologică a documentelor slave și latine, provenite din Țara Românească, din secolul al 15-lea, precum și diferite tablouri rezumative pentru evidența documentelor prelucrate din diferite mape.

Biblioteca de specialitate a arhivei a crescut cu 1036 opere inventariate (cărți și ani de revistă), pentru care s'au întocmit și fișele corespunzătoare ale catalogului alfabetic pe nume de autori.

Toate intervențiile făcute, pe care Vi le-am semnalat la timp, la Prefectura Județului Trei Scaune pentru a pune arhiva în ordine ca să poată fi selecționată și adusă la Brașov, au rămas fără rezultat, așa încât, în urma cedării acestui teritoriu Ungariei, arhiva amintită n'a mai putut reveni acestei direcțiuni regionale...

Deasemenea s'a intervenit atât la Prefectura Județului Târnava Mică cât și la Primăria Orașului Diciosânmartin pentru a obține un tablou asupra pieselor arhivistice provenite dela fosta Prefectură a Județului Mureș și Primăria Orașului Târgul Mureș; ambele autorități au răspuns însă că n'au primit nici un fond de acest fel.

Altă creștere a colecțiilor, fie prin depuneri oficiale, particulare sau donații, n'au avut loc în cursul anului expirat.

S'a verificat hârtia maculatură dela Magazia Economatului C.F.R. din Brașov, propunându-se acordarea autorizației corespunzătoare de vânzare. Alte selecționări de arhive nu s'au făcut.

Fondurile arhivei au fost consultate de 22 cercetători, cărora li s'a pus la dispoziție materialul de studiu necesar, întocmindu-se evidențele corespunzătoare și dându-li-se referințele necesare. S'au dat informațiile cerute la 7 persoane asupra unor probleme limitate, în baza materialului aflător în arhivă.

Pentru serviciile Primăriei s'au căutat și s'a pus la dispoziție materialul necesar pentru 15 cazuri.

Localul n'a avut de suferit stricăciuni importante în urma cutremurului. S'au produs numai câteva crăpături fără importanță la

zidurile interioare dela etaj, care au fost verificate din partea Serviciului Tehnic al Municipiului.

Singurul deziderat pe care-l putem exprima la încheierea acestui an constă în rugămintea de a se ocupa cât mai curând postul de arhivar, cu o persoană bine pregătită, de care avem absolută nevoie pentru a putea începe verificarea și preluarea arhivelor din județele circumscripției noastre.

Brașov, în 11 Ianuarie 1941.
Director Regional : **Const. Sassu**

p. Arhivar :
M. Runceanu

IV.

RAPORT ASUPRA SITUAȚIEI DIRECȚIEI REGIONALE DIN CLUJ-SIBIU

Nr. 10/1941.

Sibiu, 14 Ianuarie 1941.

La adresa D-voastre Nr. 2 din 2 Ian. 1941, avem onoare a Vă comunica următoarele în privința situației Arhivelor Statului din Sibiu.

I. *Situația personalului.*

Dintre cele șapte posturi de funcționari prevăzute în buget pentru Direcțiunea noastră, unul, cel de impiegat auxiliar, a fost tot anul neocupat. Doi funcționari, din cei șase, au fost concentrați : unul dela 10 Ian. 1940 la 15 Ian. 1940, iar al doilea dela 15 Febr. 1940 la 30 Oct. 1940. Absențe mai îndelungate dela serviciu au avut : D-na Marina Vlasiu 21—30 Martie 1940 ; 7—20 Iunie și 1 Iulie—1 Sept. 1940, toate motivate (adresele D-v. Nr. 343/940, 904/940 și 1175/940). Apoi D-na Elena Mureșanu, 1—31 Ian. 1940 și 1 Febr.—31 Martie, absențele deasemenea motivate (adresele D-v. Nr. 1634/939, 210/940 și 356/940. Revenindu-se asupra suspendării concediilor de odihnă, funcționarii Direcțiunii noastre au avut concedii de câte 15 zile prin rotație, în timpul lunii August. După evacuarea Arhivelor dela Cluj, funcționarii și-au reînceput activitatea la Sibiu, în ziua de 15 Nov. 1940.

II. *Venituri și cheltuieli.*

Venituri deosebite instituția noastră nu are, decât sumele ce-i sunt puse la dispoziție de Ministerul Educației Naționale, ca de ex. 5000 lei anual pentru spese materiale și sumele ordonanțate de Minister, direct, sau prin intervenția D-voastră — pentru evacuarea silită din Cluj și transportarea a peste 20 vagoane de documente în orașele Turda și Alba-Iulia, apoi așezarea lor în noul sediu din Sibiu : 16.116 + 21.852 + 50.000 lei.

III. *În privința lucrărilor oficiale de birou*, au fost înregistrate 356 acte intrate, 200 eșite, a fost eliberat un certificat și au fost formate 2 dosare : 1 cu lucrări de mobilizare, al doilea cu lucrări de apărare pasivă.

IV. *Lucrări speciale de arhivă.* În decursul anului 1940, a fost terminată expoziția permanentă de documente. A fost aranjată, în

fascicule pe ani, pe rafturile din depozit arhiva oraşului Baia-Sprie, păstrată până atunci în lăzi. A fost aranjată în ordine cronologică arhiva fostului Contencios al Statului din Cluj. Din limbile latină şi maghiară au fost traduse diferite conscripţii urbariale.

V. *Creşterea colecţiilor*. Prefectura judeţului Satu-Mare, la cererea noastră, ne-a expediat 1 vagon de lăzi cu documente — pe care nu am mai ajuns să le despachetăm, după ce, tot în acest an, ne-a mai trimis alte 60 de lăzi, cu camioanele.

Chestura Poliţiei Oradea ne-a trimis spre păstrare două peceţi ieşite din uz, ale Detaşamentului de Poliţie-Salonta.

Arhiva fostului Contencios al Statului din Cluj am aflat-o şi am ridicat-o dela Spitalul Epidemic din Cluj.

VI. *Selecţionări de arhive*. a) Primăria oraşului Baia-Mare, a selecţionat arhiva veche, fără delegatul nostru — dar după indicaţiile date de noi.

b) Tot la fel Parchetul Tribunalului Turda.

c) Judecătoria Ilia, Jud. Hunedoara — a selecţionat după indicaţiile Direcţiunii Generale (adresa Nr. 415/939).

d) A fost controlată selecţionarea cărţilor maghiare care au format biblioteca Parchetului din Cluj.

e) Prof. V. Sulică, arhivarul oraşului Tg.-Mureş, a fost împuternicit din partea noastră să ridice arhiva veche a Curţii de Apel din Tg.-Mureş, din privniţele instituţiei, unde era aruncată de ani de zile în neorânduială şi supusă stricăciunii şi s'a depozitat provizoriu la Primărie.

d) A fost controlată selecţionarea şi aprobată vânzarea hârtiei maculatură dela Chestura Poliţiei Cluj, apoi dela Serv. Măsuri şi Greutăţi din Cluj, Sibiu, Odorheiu, Dej, Alba-Iulia şi Sighişoara.

VII. *Situaţia localului*. Localul nostru propriu din Cluj, aşa de potrivit pentru depozitarea arhivelor în deosebi, am fost siliţi să-l părăsim. Cel pe care-l avem acum în Sibiu, închiriat cu 250.000 lei anual, e prea mic pentru a putea adăposti şi aşeza tot materialul istoric.

VIII. Credem că cele două posturi vacante de arhivar şi impiegat auxiliar ar trebui întregite, fie şi provizor, cu persoane bine pregătite în domeniul istoric-arhivistic, fiind foarte mult de lucru la regionala noastră, mai ales acum după evacuare şi noua orânduire a arhivelor.

Director, **Meteş**

V.

RAPORT ASUPRA SITUAŢIEI DIRECŢIEI REGIONALE DIN IAŞI

Nr. 19/14 Ianuarie 1941.

Ca urmare la ordinul Domniei-Voastre cu Nr. 1 a. c., avem onoarea a vă face cunoscute următoarele date asupra situaţiei acestei Arhive, în cursul anului 1940 :

1. *Situația personalului.*

Majoritatea funcționarilor au fost concentrați în cursul anului 1940 : Gh. Ungureanu : 1 Ianuarie — 22 Ianuarie ; 9 Martie — 9 Aprilie ; 15 Mai — 10 Octombrie.

Nic. Șendrea : 1 Ianuarie — 25 Octombrie.

Virgil Pântea : 1 Martie — 17 August ; 28 Septembrie — 31 Decembrie (concentrat și în prezent).

Gh. Lăzărescu : deși mobilizat pentru lucru, totuși a fost concentrat o lună : dela 10 Februarie — 10 Martie.

Deasemenea și cei doi oameni de serviciu : Vasile Roșmeteniuc și Toader Matei. Acesta din urmă fiind din Basarabia, nu s'a mai întors din concentrare, ci a rămas acasă ; după o așteptare de câteva luni, pentru lămurirea situației lui, s'a raportat Ministerului, care ne-a făcut cunoscut că trebuie considerat ca plecat dela serviciu. Am cerut numirea, ca om de serviciu, a lui Petre Anghel, pe care Ministerul l-a numit pe data de 1 Decembrie 1940.

D-l Alex. Băleanu, directorul acestei Arhive, optând pentru funcțiunea de inspector școlar Iași, Ministerul, l-a considerat demisionat pe data de 1 Noembrie 1940 ; d-l Gh. Ungureanu, a fost delegat cu direcția acestei Arhive, până la numirea noului titular.

2. *Veniturile și cheltuielile.*

Veniturile acestei Arhive s'au mărginit — în cursul anului 1940 — la cei 500 (cinci sute) lei acordați de Minister drept cheltuieli materiale, și aceștia absolut insuficienți ; cât privește întreținerea localului în care se găsește situată această Direcțiune, nu ni s'a acordat nimic.

Actele justificative pentru cota lunară de 500 lei, se trimit Ministerului Educațiunii, Cultelor și Artelor, care ne ordonânțează suma.

În cursul anului 1940, ni s'a acordat de către Divizia Financiară C. F. R. Iași, suma de 6000 lei pentru aducerea arhivei Tribunalului Covurlui. Actele justificative au fost înaintate, la timp, locului în drept.

În cursul anului 1940, s'a mai cheltuit suma de 2129 lei, pentru transportarea la București, a diferite documente, dosare și condici ; banii au fost avansați de d-l prof. Alex. Băleanu, și căruia va trebui să-i fie restituiți.

3. *Lucrări oficiale de birou.*

S'au înregistrat 471 hârtii din care : 177 petiții ; 26 ordine dela Dir.gen. a Arhivelor Statului ; 76 ordine dela Minist. Educațiunii, Cultelor și Artelor și 192 diferite adrese dela autorități.

Au eșit 491 hârtii dintre care : 135 copii legalizate de pe acte aflate în depozitele acestei Direcțiuni ; 11 copii legalizate de pe acte prezentate ; 27 certificate ; 1 copie fotografică și 317 rapoarte în legătură cu Direcțiunea generală a Arhivelor Statului, Ministerele și alte autorități.

4. *Lucrări speciale de arhivă.*

a) S'au inventariat 301 documente din sec. XVIII și XIX.

b) S'au înregistrat pentru biblioteca acestei Arhive 2581 volume trimise oficial sau donate.

c) S'au înregistrat — făcându-se opise noi — următoarele depuneri : Tribunalul Iași S. I, 2112 dosare, 85 acte diferite și 64 condici, din anii 1905—1909.

Curtea cu Juri Iași, 254 dosare și 71 condici din anii 1926—1930. Tribunalul Iași S. III, 95 dosare (sindicat falimente) din anii 1897—1910.

Tribunalul Iași S. II (depus în 1939), 264 dosare din anii 1904—1909.

Primăria Iași, 1286 dosare și 66 condici din anii 1906—1909. S'a început aranjarea arhivei Tribunalului Covurlui (circa 1 vagon).

d) 752 mențiuni în actele de stare civilă.

5. Creșterea colecțiilor (depuneri oficiale, particulare și donații).

a) Depuneri oficiale în 1940 :

Tribunalul Iași, S. I, arhiva 1905—1909.

Curtea cu Juri, arhiva 1926—1930.

Tribunalul Iași, S. III (sind. falim.) 1897—1910.

Primăria Iași, arhiva din anii 1906—1909.

Tribunalul Covurlui, 1 vagon arhivă din anii 1832—1900.

Universitatea Iași, depune arhiva (majoritatea foi volante) fostului „Comitet central de inspecțiune școlară”; printre aceste hârtii s'au găsit și unele din 1829 referitoare la școli.

b) Depuneri particulare, n'au fost.

c) Donații : D-l Alex. Băleanu, la eșirea din Direcția acestei Arhiva, a donat pentru biblioteca instituției pe care a condus-o, un număr de 1779 cărți din biblioteca sa ; deasemenea și d-l Gh. Ungureanu a donat, tot pentru bibliotecă, 79 volume și mai multe reviste.

6. Selecționări de arhive depuse și nedepuse.

a) Depuse. S'a început selecționarea arhivei depusă de Tribunalul Covurlui ; încolo, nu s'a făcut nici o selecționare.

b) Nedepuse. Deși s'a cerut de mai multe autorități trimitere de delegați, totuși nu s'au trimis, întrucât majoritatea funcționarilor erau concentrați. S'a selecționat numai arhiva Prefecturii Iași, de către d. Gh. Lăzărescu.

7. Situația localului după cutremur și evacuări.

Localul a avut mult de suferit în urma cutremurului ; destul de slab, chiar la mutarea Arhivei în el (1909, când a fost reparat de Minister), imobilul a suferit mult și din pricină că nu s'a dat nici o sumă pentru repararea lui, timp de mulți ani, iar micile crăpături existente s'au accentuat mult din cauza cutremurului recent ; astăzi imobilul cere o reparare radicală. În urma raporturilor făcute, ni s'a aprobat — deocamdată — suma de 18.000 lei pentru consolidarea imediată, iar pentru lucrările totale din primăvară, urmează să înaintăm un deviz pe care îl întocmește Serviciul Technic al Județului Iași.

Credem, că lucrările se vor ridica la circa 400—500.000 lei.

8. Desiderate și orice alte informații interesând această Arhivă.

a) Mărirea, în bugetul viitor, a sumii repartizată ca cheltueli materiale pentru această Arhivă; cei 500 lei pe lună sunt absolut insuficienți; ne trebuie cel puțin 1000 lei pe lună.

b) Prevederea în bugetul viitor a unei sume de bani (cel puțin 40.000 lei anual) absolut necesară pentru nevoile localului și pentru întreținerea în bună stare a materialului arhivistic depus spre conservare.

Intrucât prima grijă și cea de căpetenie a noastră este conservarea materialului arhivistic, așa fel ca și cei de după noi să poată spune ce spunem noi de Asachi, Alecsandri și alții, apoi nu ne este iertat a lăsa condici să le distrugă carii și nici dosare sau documente, care să le înece praful, să le pătrundă umezeala sau să se decoloreze cerneala de soare. Dacă legarea dosarelor cu sfoară în pachete și așezarea lor în rafturi (toate din lemn) este oarecum o satisfacere, de moment, a cerințelor de organizare, după puterile noastre și după mijloacele puse la dispoziția noastră, apoi nu înseamnă că pentru viitor ne-am făcut datoria pe deplin. Ne facem datoria de a arăta că localul pentru această Arhivă, care cuprinde documente de o așa mare însemnătate pentru trecutul nostru, nu este, câtuși de puțin, propriu pentru adăpostul și conservarea lor.

În consecință, ar trebui pentru Arhivele Statului din Iași, un local, care să corespundă din toate punctele de vedere și mai ales din acel al siguranței împotriva focului. Iar în ceea ce privește aranjarea materialului arhivistic, trebuie înlocuite rafturile de lemn; localul să fie prevăzut cu obloane de fier care — pe lângă siguranța împotriva focului — să împiedice și lumina care, după ani, decolorează cerneala și strică hârtia.

c) Salarizarea funcționarilor să fie cu gradații ca în învățământ.

d) Punerea în bugetul viitor a cel puțin încă un post de impiegat pentru aranjarea arhivei, întrucât cu funcționarii actuali nu se poate dovedi cu aranjarea depunerilor oficiale, care, în majoritatea ne vin într-o mare neorânduială.

e) Intrucât în grija acestei Direcțiuni cad toate arhivele autorităților de stat județ sau comună din Moldova este absolut necesar ca să avem un permis de liberă circulație pe C. F. R., pentru ca să se poată efectua un control serios, spre a nu se mai întâmpla ca în trecut, când s'au vândut — fără nici o selecționare — vagoane întregi de arhive, conținând documente sau dosare importante.

Director regional, **Gh. Ungureanu**

p. Arhivar-subdirector,
Nic. Șendrea

VI.

RAPORT ASUPRA SITUAȚIEI DIRECȚIEI REGIONALE DIN CRAIOVA

Nr. 20 din 31 Ianuarie, 1941.

La ordinul Domniei-Voastre Nr. 3/1941, am onoarea a vă supune mai jos, pe lângă un succint istoric al acestei Direcțiuni, și darea de seamă asupra activității sale în cursul anului 1940.

Istoric.

Inițierea unei Arhive a Statului la Craiova a apărut ca neapărat necesară încă din anul 1838, însă din nefericire încercările de atunci n'au putut fi traduse în fapt, astfel că o bună parte dintr'un material arhivistic de mână întâi s'a pierdut iremediabil. Abia după un răstimp de 93 de ani, la începutul anului 1931, Directorul General depe atunci al Arhivelor Statului, domnul profesor Constantin Moisil secondat de câțiva pasionați, a putut să împlinească acest vechi deziderat. Inițierile au fost din cele mai grele, deoarece ființa legală a instituției nu era asigurată, neprevăzându-se bugetar nici o sumă pentru salarii, mobilier și alte cheltueli de organizare și funcționare; veniturile necesare fiind în parte cu greu asigurate prin subvenții dela diferite autorități.

Dacă cu acest sistem s'a reușit să se acopere o parte din nevoile Arhivelor în primul și al doilea an, suntem datori să amintim că spre sfârșitul anului 1933 acest sistem, nu mai aducea nici un ban în casa instituției. Arhivele Statului, rămase în acel timp și fără Director și în voia soartei, treceau prin momentele cele mai critice ale existenței lor. Toate eforturile depuse de personal spre a mai obține vreo subvenție au rămas sterpe. Spre a învedera mai bine această stare de lucruri, voi spune numai că, în Decembrie 1933, s'au împărțit întregului personal, neplătit de mai mult timp, suma de lei 190 (una sută nouăzeci). Abia dela 1 Aprilie 1936, posturile personalului și cheltuelile Arhivei, au fost trecute în bugetul Statului. În ce privește localul,—acesta singur,—fusesse dintru început pus la dispoziție de Minister.

Lucrările de birou au început efectiv la 1 Aprilie 1931, cu zidurile goale, având drept mobilier o masă și două scaune de împrumut, iar ca avere proprie, un registru de intrare și ieșire.

Acum când Arhivele Statului din Craiova, împlinesc zece ani de activitate, necesitatea ființării lor se impune prin mulțimea și importanța materialului adunat, prin numărul documentelor, al volumelor bibliotecii cât și al lucrărilor de birou, după cum se vede din darca de seamă ce urmează cât și din alăturatul grafic ¹⁾.

1. Situația personalului.

Personalul Arhivelor Statului din Craiova se compune, conform prevederilor bugetare, din : 1 arhivar principal cl. I, făcând funcțiune

1. Pe care, din motive pecuniare, nu-l putem reproduce aici (Nota A. S.).

de director; 1 arhivar-ajutor cl. II; 2 paleografi cl. III; 1 impiegat stagiar, și 2 oameni de serviciu, adică din 6 persoane, al 7-lea post fiind neocupat. Din acest personal 2 funcționari sunt mobilizați pentru lucru, iar restul e mobilizabil.

În cursul anului 1940, datorită concentrărilor, personalul, — și așa insuficient, — a fost descompletat mai tot timpul reducându-se numai la funcționarii mobilizați pentru lucru, care au fost prezenți la serviciu tot timpul anului. Din această cauză, pentru a face față lucrărilor, s'au lucrat aproape zilnic ore suplimentare.

Pentru a face deci față lipsei de funcționari, resimțită de altfel și în timp normal, s'a angajat cu aprobarea M. E. N. și a Direcțiunii Generale, un diurnist pentru transcrierea copiilor, asigurându-i-se plata din taxele de transcriere.

2. *Lucrări de birou.*

Lucrările oficiale de birou au sporit simțitor față de trecut, după cum se vede din graficul anexat ¹⁾.

Anul 1940 s'a încheat cu următoarele lucrări :

intrări : 2725 ;

ieșiri ; 615 ;

copii 2.020 din care :	acte din depozit cerute de particulari	1.842
	acte din depozit cerute oficial	53
	copii după acte particulare	5
	copii gratuite celor lipsiți de mijloace	32
	certificate	88

Total : 2.020

În cursul anului 1940, au intrat 688 mențiuni, dintre care un număr de 55 n'au putut fi lucrate din lipsă de date precise. Pentru aceasta s'au cerut din nou referințe la oficiile stării civile respective pentru un număr de 32 mențiuni, dar până în prezent nu s'a primit nici un răspuns. Tot în cursul anului 1940 s'au făcut peste 600 mențiuni vechi, unele rămase nelucrate chiar din primii ani.

Toate lucrările oficiale de birou au fost repartizate în 26 dosare și anume :

1. Corespondență extraordinară ;
2. Local, combustibil, inventar ;
3. Personalul ;
4. Cereri copii acte din depozit și certificate ;
5. „ „ „ particulare ;
6. Depuneri arhive dela autorități ;
7. „ „ „ particulare și donațiuni ;
8. Acte justificative și cheltueli materiale ;
9. Arhive formate la autorități civile ;
10. Salarii ;
11. Secret mobilizare ;

1. V. nota de mai sus (Nota A. S.).

12. Depuneri, rate, cotizații funcționari;
13. Arhive formate la autorități militare;
14. Restituiri material arhivistic;
15. Biblioteca;
16. Mențiuni pe actele de stare civilă;
17. Direcțiunea (monografii);
18. Ordine cu caracter permanent;
19. Subvențiuni;
20. Depuneri personal serviciu;
21. Mutații (militare);
22. Borderouri expediții poștale;
23. Arhive formate la instanțele judecătorești;
24. Mențiuni pe acte judecătorești;
25. Vânzări maculatură, autorizații;
26. Examen pentru ocuparea postului vacant.

3. *Lucrări speciale de arhivă.*

În tot cursul anului nu s'au putut executa decât puține lucrări în depozit, deoarece cei doi funcționari rămași prezenți la serviciu au fost tot timpul obligați să facă și ore suplimentare spre a putea asigura cel puțin executarea lucrărilor curente; iar atunci când restul personalului a venit din concentrare (Octomvrie-Noemvrie), frigul și cutremurul au paralizat activitatea în această direcție. Datorită cutremurului s'a distrus aproape cu desăvârșire unul din depozitele cele mari (a se vedea fotografiile anexe ¹), încurcând materialul arhivistic, fără însă a-i cauza pagube prea mari. Din această cauză majoritatea rafturilor de fier aflate în acel depozit, fiind făcute din fier mai subțire, au fost strâmbate, desfăcându-se din nituri.

Localul slăbindu-se mult, datorită crăpăturilor din partea aceea, după cum se vede în fotografiile anexate, ²) am fost nevoiți a goli mai mult de jumătate din acel depozit în sala cea mare dela intrare, întrucât după opinia comisiei tehnice a Primăriei Municipiului Craiova, din pricina greutateii materialului arhivistic, localul amenința cu prăbușirea.

Dacă s'a lucrat prea puțin în depozite, în schimb, după cum se va vedea la capitolul despre creșterea colecțiilor, materialul arhivistic de importanță istorică mai mare, s'a bucurat de o deosebită atențiune.

4. *Creșterea colecțiilor.*

Anul acesta din lipsă de local și posibilități de transport, depunerile oficiale au fost slabe. Pe temeiul unei circulări dată de Prefectura județului Dolj, în urma unei intervențiuni din partea noastră, s'au depus registrele de stare civilă dinainte de anul 1865, dela 21 comune din județul Dolj.

Documente. Această secțiune s'a bucurat anul acesta de un spor foarte puternic. Avem la această dată un număr de 2.272 documente

1. Nu le putem reproduce acum (Notă A. S.).

2. V. nota de mai sus. (Nota A. S.).

dintre anii 1469—1860, numerotate și aranjate într'un clasoar metalic „Fichet”, în dosare de câte 10 documente, fiecare document în cămașa sa.

Numai o parte din aceste documente, foarte puține de altfel, trec de anul 1850, acestea fiind acelea care urmează în mod normal altor documente mai vechi privind aceeași chestiune. Sistemul după care au fost numerotate și rânduite, este cel al intrării, căutându-se pe cât s'a putut, ca documentele aceluiași lot (fie provenind dela același donator, fie privind aceeași problemă) să fie înregistrate în continuare. La începutul anului 1940, trebuie să amintim, că secția documentelor avea doar un număr de 668 documente numerotate, plus un număr de circa 300 nearanjate, ceea ce împreună cu sporul de 32 documente din 1939, ne da numărul de 1000. În cursul anului 1940, în urma unor donații importante, am ajuns să avem 2272 documente. Trebuie să amintesc faptul că până în 1940 nu fuseseră trecute în registrul inventar decât 126 documente, celelalte fiind doar numerotate până la numărul 668. S'a continuat deci cu trecerea lor în registrul inventar, ajungând azi la documentul 402, restul fiind numerotate, inventarierea lor continuând.

Sporul acestei secții se datorește următorilor principali donatori : Școala Normală de Învățători din Craiova care ne-a depus prin Directorul ei, domnul Ilie Popescu-Teiușani, colecția de documente a răposatului profesor Aurel Mircea ; doamna Florica Gabroveau, care a dăruit un important lot de documente din anii 1583—1830, prin mijlocirea domnului I. Cănea ; domnul doctor Aurel Metzulescu ; domnul Gh. Ploșoreanu ; preot I. Frumușanu, un lot de documente [gorjene, între care 4 privitoare la răscoala lui Tudor Vladimirescu ; profesor pensionar Teodor Popescu din Craiova ; domnul Gh. Iliescu din Almăj-Dolj ; preot Dumitru Bălașa ; preot I. Popescu-Cilieni ; profesor pensionar Avram Vasulescu ; profesor Petre Drăgoescu din Râmnicul-Vâlcea ; depuneri oficiale (actele conservării grefei Trib. Dolj, S. I) ; domnul C. S. Nicolăescu-Plopșor, două importante loturi, privind moșnenii Schileri din Gorj și moșnenii Plenicieni din Dolj.

Imprimare. În ceea ce privește imprimarele cu caracter istoric, avem un număr de 86, toate numerotate și așezate în mapele lor, doar unele în rame completând mobilierul birourilor și sălilor. Textul lor cuprinde : ordinele diferitelor autorități, înștiințări, manifeste, etc.

Stampe. Această secție posedă un număr de 178 piese ; picturi, gravuri, copii zincografice, litografii și fotografii reprezentând : portrete, scene istorice, hărți vechi, monumente istorice, inscripții.

Documente în facsimile. Avem 18 bucăți, în reproducere fotografică, litografică sau zincografică.

Planuri și hărți. În cursul anului 1940, sporul la planuri și hărți este destul de important, datorită donației domnului Atanasie Gancea din Craiova, care ne-a dăruit hărțile Serviciului Geografic al Armatei privitoare la România și parte din țările vecine.

Mai adăogându-se un număr de 33 planuri de moșii, această secție a sporit cu 194 piese.

Intrucât majoritatea planurilor erau păstrate sul, deteriorându-se ușor în timpul cercetărilor și ocupând un spațiu destul de mare, toate, afară de cele păstrate în tocuri speciale, au fost întinse, curățite, lipite și repartizate în mape după cum urmează :

Județul Dolj,	planuri de moșii	305
„ Gorj,	„ „ „	12
„ Mehedinți	„ „ „	23
„ Romanați	„ „ „	22
„ Vâlcea	„ „ „	10
„ Olt	„ „ „	1
Planuri de orașe		29
Hărți de județe		22
Hărți privitoare la România		12
Planuri de clădiri		17
Hărțile Serviciului Geografic al Armatei		161
Hărți diferite		21
Total :		535

Manuscrise. În afară de 4 manuscrise aflate deja în colecția Arhivelor, anul acesta secția manuscriptelor a sporit simțitor prin : Zece condici mănăstirești ale mănăstirilor oltene (Tismana, Motrul, Arnota, Govora, Strehaia, Cozia și Bistrița), dăruite nouă de Direcțiunea Generală a Arhivelor Statului ; un manuscris privind călătoria unui hagiou craiovean la Locurile Sfinte, dăruit de d-l N. Plopșor ; o istorie a împăraților bizantini, dăruită de d-l prof. pensionar Avram Vasculescu și un manuscris grecesc dăruit de d-l prof. Petre Drăgoescu din R. Vâlcea. În total 17 manuscrise.

Biblioteca. În cursul anului 1940 biblioteca a sporit cu un număr de 520 volume și broșuri, având astăzi înregistrate 1520 numere. Între acestea se află multe lucrări vechi juridice, latinești și franțuzești, una chiar din anul 1678, precum și foarte multe și rare studii istorice privind istoria Românilor în general și Oltenia în special.

Sporul bibliotecii se datorește următorilor donatori : Curtea de Apel din Craiova, Secția I-a ; Dr. C. S. Nicolăescu-Plopșor ; Prof. Emil Vărtosu ; Prof. Stoica Nicolaescu ; Preot Gh. F. Ceaușanu ; Tipografia Scrisul Românesc ; Tipografia Speranța și alții.

Periodice. Deasemenea anul acesta s'a început colecționarea revistelor, gazetelor și ziarelor oltene vechi și noi, în care se oglindește viața culturală, economică, politică și socială a Olteniei, sperând să avem cu vremea un bogat fond al producției tiparului oltean, întrucât până în prezent nici una din bibliotecile oltene nu se bucură de legea exemplarelor obligatorii. Deși începută numai din anul 1940, această secție posedă un număr de 828 reviste și 1201 ziare și gazete în total 2029.

Menționăm că biblioteca noastră a început colecționarea și rânduirea revistelor și buletinelor mai de seamă din România cu deosebire acelea care au o strânsă legătură cu preocupările cercetărilor asupra trecutului nostru.

Astfel avem multe numere din :

Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice ; Revista Arhivelor ; Cercetări Istorice ; Arhiva, organul Soc. Științifice și Literare din Iași ; Cronica Numismatică ; Buletinul Soc. Numismatice Române ; Mélanges de L'école Roumaine en France ; Convorbiri Literare ; Revista Istorică ; Revue Historique du Sud-Est Européen ; Buletinul Oficial al Ministerului Instrucțiunii, Cult. și Artelor ; Miron Costin ; Arhivele Basarabiei ; Viața Românească ; Revista Fundațiilor Regale ; Columna lui Traian ; Buletinul Soc. Regale Române de Geografie ; Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie, și altele.

Selecționări de arhive defuse și nedefuse. În urma Jurnalului Consiliului de Miniștri Nr. 116 din 3 Iunie 1938, fostul Ținut Olt, a adresat tuturor autorităților în subordine un ordin circular cu Nr. 9214 din 28 Iunie 1939, spre a comunica Ținutului cantitatea de maculatură ce urmează a fi scoasă din uz. Până în prezent nu am dat însă nici un aviz de vânzare, întrucât majoritatea autorităților interpretând greșit ordinul, au trecut pe tablourile materialelor ce urmează a fi scoase din uz, material arhivistic de toată importanța. Cum în prezent rezultatul acestui ordin circular se află la noi, și selecționarea nu se poate face doar pe temeiul tablourilor trimise, acestea de multe ori fiind întocmite incomplet sau neconforme cu realitatea, urmează ca aceste arhive să fie selecționate numai la fața locului, fapt pentru care urmează a se deplasa pretutindeni un delegat al nostru. Or aceasta necesită timp pe deoparte iar pe de altă parte ne izbim de veșnicul refren : nu avem bani pentru plata transportului delegatului și a materialului selecționat.

Amintim în legătură cu această problemă a cărei gravitate nu mai este nevoie s'o accentuăm, următoarele : Tribunalul Mehedinți, a cărui arhivă a fost selecționată încă de atâta vreme, atât de Direcțiunea Generală cât și de noi, din lipsa de vagoane, nu s'a putut aduce până în prezent la Craiova. Trebuie să spunem că o parte din această arhivă este rău depozitată într'o pivniță igrasioasă, iar întârzierea ridicării ei, duce în mod sigur la distrugere. Pentru aceasta este nevoie de o intervenție din partea Direcțiunii Generale către onor Ministerul de Justiție să ne pună la dispoziție fără întârziere în mod gratuit, două vagoane, precum și cheltuelile necesare pentru deplasarea unui delegat al nostru la Turnu Severin și transportul dela Tribunal la gară și din gara Craiovei la Arhive, a acestui material. Cu aceste înlesniri vom depozita provizoriu materialul arhivistic într'o magazie a noului local.

Prefectura Județului Olt. Conform aprobării Direcției Generale am selecționat arhiva acestei instituții urmând ca ea să ne fie trimisă în depozit de către Prefectură. Până în prezent însă nu s'a expeditat nimic. Arătăm că și această arhivă este rău depozitată într'o magazie de scânduri unde se poate deteriora și puținul ce a mai rămas, dosarele și registrele fiind aruncate, răvășite și rupte în așa fel încât cu multă greutate s'au putut alege câteva sute de dosare întregi. Deși la adresa acestei Prefecturi ni s'a anexat un borderou în care dosarele și registrele sunt perfect rânduite pe numere și ani, totuși felul în

care am aflat această arhivă nu corespunde deloc borderoului. Scuza răvășirii ei a fost lesne găsită, datorindu-se faptului că înainte fusese depozitată în perfectă rânduială în podul Prefecturii, iar în urma ordinului privitor la apărarea pasivă de a se curăți podul de materiale inflamabile a fost asvârlită la întâmplare fără nici o ordine în acea magazie de scânduri.

Birourile de măsuri și greutate. S'au verificat borderourile și s'a cerut depunerea dosarelor și registrelor alese de noi, dar până în prezent nu a venit încă nimic din ceea ce am ales.

Și aici ne izbim de aceeași dificultate : nu sunt posibilități materiale pentru transport. Direcțiunea Generală a acestui serviciu neaprobând nimic pentru aceasta.

Situația localului după cutremur. După cum s'a raportat la timp în urma cutremurului Comisiunea Tehnică a Municipiului Craiova a opinat pentru evacuarea Arhivelor din localul Școalei Primare „Madona Dudu”. Făcând din timp o intervenție la Fundația Culturală I. C. Michail spre a ni se ceda spre folosință unul din imobilele sale din Craiova, am găsit aici, datorită largei înțelegeri a domnului Dr. Constantin Angelescu, legatar universal al averii defunctului I. C. Michail, sprijinul cerut. Astfel prin adresa Nr. 978 din 29 Noemvrie 1940, Fundația Culturală „I. C. Michail” ne aduce la cunoștință că în ședința Consiliului de Administrație al acestei Fundații, ținută la 17 Octomvrie 1940, s'a aprobat să ni se pună la dispoziție pentru folosința Direcției Arhivelor Statului din Craiova, imobilul situat în Str. Romulus 2. Acest imobil să-l folosim în scopul cerut fără nici o plată cu condiția să fie amenajat de noi potrivit întrebuințării ce i se va da. Dar întrucât acest imobil se află închiriat până la 23 Aprilie 1941, urmează ca deabia la expirarea contractului să fie ținut la dispoziția noastră. Intervenția ce am făcut pentru intrarea în folosință mai din vreme a reușit. Acest imobil este propriu pentru instalarea Arhivelor și prezintă triplul avantaj de a fi situat în plin centrul orașului, în apropierea imediată a tuturor autorităților, de a fi complet izolat de alte clădiri și de a fi cedat definitiv și gratuit spre folosința noastră.

Cutremurul a lăsat însă și aici cartea sa de vizită. Pentru reparații absolut necesare, s'a întocmit un deviz care se ridică la suma de 64.768 lei. Anexăm acest deviz cu rugămintea de a se interveni locului în drept pentru obținerea acestei sume cu care să facem din timp, înainte de mutare, reparațiile necesare.

Anexăm și o schiță de plan a situației acestui imobil ¹⁾ pentru a se vedea că în spațiul cuprins de clădirile și curtea acestui imobil Arhivele Statului din Craiova vor avea suficiente posibilități de dezvoltare în viitor.

Venituri și cheltuieli. Veniturile acestei Direcțiuni se compun din :

- a) venituri extraordinare (eventuale subvenții) ;
- b) venituri ordinare (suma înscrisă în buget la cap.materiale) ;

1. Nu se poate reproduce din motivul arătat. (Nota A. S.).

c) fond imprimate și 10 % asupra taxelor încasate pentru eliberarea actelor.

În rezumat situația casei la 31 Decembrie 1940 a fost următoarea :

Subvenții.

Sold din 1939	28.959 lei
Subvenție Președinției Consiliului de Miniștri	50.000 „
Donație	250 „
Total	79.209 „
Cheltueli	76.141 „
Sold	2.968 „

Datorită acestei subvenții avem terminate comenzile de anul trecut pentru mobilierul expoziției care din pricina concentrărilor și cutremurului nu s'a mai putut deschide.

Fond materiale.

Dela Ministerul Educației Naționale.	6.000 lei
Cheltueli conform actelor justific. trimise	6.000 „

Fond imprimate.

Sold din 1939	921 „
Incasări fond imprimate Ianuarie—Decembrie 1940 și 10 % asupra taxelor August—Decembrie	21.687 „
Cheltueli	16.603 „
Sold	5.084 +
Sold din 1939	921 lei
Total sold lei.	6.005

Pentru acestea, întrucât odată cu mutarea nevoile noastre sunt deosebit de mari și pasul care-l facem trebuie în amănunt studiat, vă rugăm Domnule Director General, a ne da un răgaz spre a căuta întâiu posibilitățile materiale după care vom referi pe larg.

Director, **Dr. C. S. Nicolăescu-Plopșor**

Arhivar-ajutor, **Ioan Căncea**

VII.

RAPORT ASUPRA SITUAȚIEI DIRECȚIEI REGIONALE DIN CHIȘINĂU

În urma ordinului Înalțului guvern al Țării, Basarabia a fost cedată U. R. S. S. pe ziua de 28 Iulie a. c.

Cum instituțiile de Stat nu au primit nici un ordin de evacuare la timp, mai toate nu au avut timpul necesar pentru ridicarea arhivelor și altor lucruri de preț ce posedau.

Conform repartiției făcute de Cercul de recrutare, Direcției regionale se repartizaseră două vagoane pentru dosare (fără mobilier) și câteva locuri în vagoane de clase pentru personal.

În dimineața zilei de 28 Iunie m'am adresat Cercului de recrutare ca să-mi pună la dispoziție mijloace de transport până la gară, dar Cercul de recrutare nu avea nici un fel de vehicul. De asemenea și primăria nu a putut dispune de autocamioanele sale, întrucât secretarul general al primăriei, declarat comunist, a oprit luarea autocamioanelor.

Între timp, pentru a mă asigura de vagoanele trebuitoare, m'am transportat cu mari peripeții la gară, întrucât pușcăriași delatatori evadaseră și ajunseseră în centrul orașului. D-l Simionescu, șeful gării, mi-a acordat un vagon pentru lăzile Arhivelor. M'am îndreptat îndată spre localul Arhivelor, care este în partea opusă de gară. În drum nu am putut găsi nici un camion, căruță sau alt vehicul de transport. Aproape de Arhive am dat peste un car cu boi al unui țaran. I-am oferit 2000 lei pentru un singur transport până la gară, dar a refuzat să meargă, răspunzându-mi: „ce-oi face cu capeicile (banii) matală”, făcând aluzie la banii românești.

Ajuns la Direcția Arhivelor, am trimis în piață pe D-nii Emil Gane și Vl. Șahlevici să găsească vreun camion ori alt mijloc de transport. D-l Șahlevici a reușit să aducă un căruțaș, care a pretins 800 lei pentru un transport. I-am dat D-lui Șahlevici 500 lei ca să-l convingă să înceapă transportul. Căruțașul însă nu a voit să înceapă transportul și a plecat în oraș.

Era ora 12; centrul orașului începuse să fie invadat de pușcăriași și elemente dubioase dela periferie, făcând imposibilă comunicația cu gara.

La ora 13 deasupra Chișinăului au început să apară avioanele comuniste, arucând manifeste.

Toate încercările de a obține legătura telefonică cu Comandamentul Corpului III de armată și cu chestura, a fost imposibilă. Depe străzi sergenții dispăruseră, doar în fața primăriei sta un grup de soldați cu 2 mitraliere.

Întreg materialul documentar ce socoteam că trebuie evacuat era așezat în lăzi, scoase pe coridor, așteptând zadarnic să găsim vreun mijloc de transport până la gară.

Toți funcționarii Arhivelor erau adunați la Arhive, ajutându-mă la pregătirea expedierii lăzilor.

Informându-mă la inspectoratul școlar, mi s'a comunicat că trupele sovietice sosesc în oraș la orele 14. În asemenea condițiuni constatând că transportul lăzilor cu documente este imposibil, am profitat de ocazie că în dreptul Arhivelor trecea un convoi de care militare cu muniții, m'am așezat într-o astfel de căruță și am pornit spre Huși.

Înainte de plecări am dat în primire D-lui Emil Gane cheile depozitelor, cele 15 lăzi cu arhivă destinată evacuării, recomandându-i să le păstreze intacte.

În ceea ce privește locuința mea am lăsat-o complet în starea în care o aveam în ajun, căci nu am reușit să ridic nimic. În graba plecării nu mi-am luat nici actele personale.

Am convingerea că întregul depozit al Arhivelor din Chișinău este și azi în bună stare, căci funcționarii erau devotați instituției; mai ales D-l Emil Gane, arhivarul Direcțiunei regionale Chișinău.

Compunerea depozitului Arhivelor Statului din Chișinău este descrisă amănunțit în volumul „*Inventarul Arhivelor Statului*”.

Dacă se va ivi vre un prilej de ridicare a depozitului Arhivelor Statului din Chișinău, subsemnatul sunt gata a mă transporta la fața locului, spre a aduce în stare bună tot ce interesează trecutul istoric al Moldovei și al Basarabiei după 1812.

Sănătate !

L. T. Boga

(Rezoluție :) Se ia act cu strângere de inimă, de tot ce s'a pierdut odată cu nedreapta ciuntire a țării. **A. Sacerdoțeanu.**

Inreg. sub Nr. 1274 din 9 Iunie 1940.

VIII.

RAPORT ASUPRA SITUAȚIEI DIRECȚIEI REGIONALE DIN CERNĂUȚI

Permiteți să vă trimit acest raport cu privire la Arhivele Statului din Cernăuți.

După cum știți, am luat măsuri din vreme pentru evacuarea Arhivelor din Cernăuți. Am cerut la timp lăzile. Am primit întâiu 9 lăzi, pe urmă, la cererea noastră, ni s'au mai dat încă 3 lăzi. Astfel am avut, la un moment dat, un număr de 12 lăzi, încăpătoare, rezistente. În aceste lăzi am împachetat tot materialul arhivistic mai important, ce-l posedăm. Afară de aceasta am mai adăogat un stoc de documente ale mele ref. la trecutul Bucovinei, și o ladă cu documentele fam. Crupenschi.

Acest lucru l-am făcut acuma 2—3 luni. Deci de atunci așteptam să primesc ordinul de evacuare. El n'a sosit.

În calitate de șef al Arhivei am luat parte, acum 15 zile, la o ședință convocată de Cercul de recrutare, cu care prilej am luat cunoștința planurilor de evacuare sistem „Tudor” și „Mircea”. S'a încins atunci o discuție cu privire la mijloacele de transport dela sediul autorităților până la gară. S'a răspuns că se vor lua măsuri.

E drept, că ni s'a trimis dela Cercul de recrutare o adresă, în care s'a dispus că transportul la gară cade în seama fiecărei autorități în parte. În consecință, am făcut o copie a acestei adrese pe care v'am trimis-o Domniei-voastră, cerând în acelaș timp o sumă de bani. N'am primit răspuns.

Acestea toate nu au fost decât preliminarele evacuării.

În 27 Iunie a. c., seara la orele 8,45, am luat cunoștință, prin Radio, de ultimatul Rusiei. Am luat repede toate măsurile pentru evacuarea familiei mele, împachetând la repezeală, o parte din lucrurile de primă necesitate. Cele mai multe lucruri, mobilele, etc., scurt agonisita vieții mele a rămas în locuință.

A doua zi, la 28 Iunie, Vineri, la orele 8 dim. am fost la Liceul Militar, căruia aparțin în caz de mobilizare, și am găsit personalul în plină activitate. Mi s'a răspuns laconic : Profesorii pleacă, fiecare pe cont propriu. De acolo am mers la Rezidenție ; aici același aspect. Am putut afla că fiecare autoritate este avizată la propriile ei puteri. Să-și caute singură vehicule, oameni, etc., pentru transport la gară. Am alergat în piață, ca să angajez trăsură și oameni. Dar n'am putut afla nimic. Toate trăsurile erau angajate. Am văzut cum soldații puneau mâna pe toate trăsurile libere, eliberându-le de bagaj și confiscându-le. Văzând aceasta, am plecat la gară ca să văd ce e acolo. Am văzut două trenuri de evacuare, ocupate de civili și militari, pline cu lucruri și baloturi. Pentru lăzi ca ale Arhivei nu era loc, chiar dacă aș fi reușit să le transport până la gară.

După aceasta am plecat acasă, luând copiii, ca să-i evacuez. Nevasta, fiind comandantă la legiune, se afla la cursul din Sf. Gheorghe.

Am luat copiii, i-am dus la gară, având intenția a pleca cu ei. Dar ajungând la gara mică a Cernăuților, n'am avut liniște. Am luat rămas bun dela copii lăsându-i în seama socrului meu, iar eu m'am întors dela această gară din nou în oraș, alergând drept la Arhivă, făcând astfel ultima încercare de a o salva. Am vorbit cu secret. gen. al Rezidenției Dr. Nicu Lupu, și l-am rugat să ia în camioanele Rezidenției și lăzile Arhivei. Nu se poate, n'avem loc, a fost răspunsul. În astfel de împrejurări n'a fost posibil să fac ceva. Notez, că în momentele acelea, birjarii cereau pentru transportul persoanelor la gară, deci pentru o cursă sume fantastice, variind între 500—1000 lei.

Astfel m'am dus în biroul arhivei unde am dispus, ca lăzile să rămână neatrinse în birou. Au rămas la arhivă : d-șoara Cașevco și servitorul Sidoriuc. Ei au fost avizați să grijească de arhivă. D-na Jemna a plecat la soțul ei care este ofițer. Panciuc, pe care în tot timpul nu l'am putut vedea, a fost angajat la premilitari.

Cu lacrimi în ochi am părăsit biroul arhivei, aruncând o ultimă privire la imensa avere națională pe care din cauza împrejurărilor și a anumitor greșeli neiertate comise de autoritățile noastre, am fost silit s'o las în seama dușmanului.

Târziu, după masă, am părăsit biroul arhivei, mergând acasă. Aici am mai luat câteva lucruri și am pornit la gara mică din Cernăuți. Gara mare nu mai era accesibilă, fiind baricadată de Evrei, care ovaționau pentru Rusia, și jefuiau pe călătorii români.

La ora 4,30 după masă am plecat din gara mică din Cernăuți, zisă și Grădina publică. O jumătate de oră mai târziu, armata rusă și-a făcut intrarea în oraș. Am luat așa dară ultimul, sau unul din ultimele trenuri.

Domnule Director General,

Nu mă gândesc la mine, care mi-am pierdut toată averea. Tot ce am avut scump: biblioteca, colecțiile mele de monete, tablouri, mobilele, lingerie, vesela, colecțiile mele de fotografii, de afișe — nu știu dacă știți că locuința mea a fost un muzeu istoric — totul s'a pierdut. Am rămas, eu și famili mea, privați de tot ce am agonisit. Zic, nu vreau să mă gândesc la mine, ci regret din suflet că n'am putut salva Arhivele Statului, o avere care aparține Bucovinei întregi, întregului neam românesc. Cauza acestei regretabile întâmplări este ultimul scurt, prea scurt, pe care Rușii au binevoit să ni-l acorde și într'o privință oarecare și autoritățile noastre care au refuzat să îndrumeze din timp evacuarea. Cum s'a lucrat, ilustrează următorul fapt. Când s'au repartizat lăzile de evacuare acum 1—2 luni, eu imediat am împachetat lucrurile arhivei, Dar autoritățile celelalte au dat lăzile în pivniță pe motiv că pentru moment nu au nevoie de ele.

Cercul de recrutare, imediat după ședința finută, trebuia să înceapă cu evacuarea. Arhivele Statului urmau să fie evacuate în prima zi, odată cu Mitropolia. Dece nu s'a activat după acest plan? Dece s'a așteptat momentul, când nu s'a mai putut aplica niciun plan?

Cu durere în suflet vă trimit acest raport, rugându-vă ca să grijiți acum și de mine, care mă găsesc aici, în Bucșoia, fără bani, fără salar primit nici dela Liceu, nici dela Arhivă.

Nu învinuesc pe nimeni. Poate ne-a fost dat să petrecem astfel de timpuri grozave.

Cuprins de cea mai dură durere, mă silesc să fiu liniștit, trimițându-vă salutări frățești.

Al D-voastră devotat,

Prof. Teodor Balan

Bucșoia, ofic. post. Frasin, jud. Câmpulung
Bucovina

Bucșoia, 2 Iulie 1940.

Inreg. la Nr. 1242 din 4 Iulie 1940.

DOUĂ DOCUMENTE REFERITOARE LA MĂNĂSTIREA GOLIA

O sentință interesantă a divanului domnesc al Moldovei din 1662

În arhiva statului din Chișinău se păstrează originalul celor două documente publicate mai jos. Documentele sunt interesante din toate punctele de vedere.

Primul e o poruncă a lui Ștefăniță Vodă Lupul. La 23 Iulie 1661 acesta ordonă să se restituie mănăstirii Golia moara făcută de Gheorghe Catargiu pe Răut, pe proprietatea mănăstirii, precum și țarina împrejurată de acesta din urmă.

Documentul e următorul :

† Io Ștefan Vasilie voevoda bjeiu milostiiu gospodar Zemli Moldavskoi, dat-am cartia domniei mele rugătorului nostru, egumenul și